Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1189 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 — (Ն. Տ.) 30 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 — 15 ՐԷՊԻԼ ԱՒԸՐ 1305

20 ՓԱՐԱ (Ց'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՐԵՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

خانده نورادونكيان عائده غلطه ده عليه ده
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ

ԳԱԼԱՏԱԿԱՆ ԵՒ ԱՋԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Ց'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դահեկան արծաթ	160
» » Վեցամսեայ	» »	80
» » Եռամսեայ	» »	40
Գաւառաց համար եւ տեղափոխութիւն թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ տեղափոխութիւն թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Դուրս զրկուած ըստագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1887

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(ԴԵԿՏ. 23ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 26 ԴԵԿՏ.)

ՕՐՈՒՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Թէեւ Ֆրէնդենպուրգ կը յայտարարէ թէ աւստրիացի երեւելի Իշխան զօրավար Վինտիշ-Կրաձի Պերլին երթալը քաղաքական նպատակ չունի, բայց Պ. Նվայնիձի պաշտօնին Բեռլինի մէջ ի դերև ելնելէն ի վեր, շատ բնական է որ Աւստրիա Դերմանիոյ հետ աւելի սերտ համաձայնութիւն մը գոյացնելու պէտքը կը զգայ, ռուսօ-գերմանական միաբան գործողութեամբ մը դիմադրելու համար Ռուսիոյ թշնամական ընթացքին, որ եւս քան զեւս կը շեշտուի։

* * *

Քանոքի Կոմսի հրաժարման զրոյցը կը հերքուի պաշտօնապէս։ Այս զրոյցքանի մը շաբաթէ ի վեր կը շրջէր, և պաշտօնական հերքումի մը տակաւին նոր կը տրուի։ Քանոքի Կոմս Աւբրտրիոյ հաշտարար տարամադրութեանց մարմնացումն է։ Նորա հրաժարման զրոյցին պաշտօնական հերքումն ապացոյց մ'է թէ Աւստրիա տակաւին Ռուսիոյ հետ հաշտարար ընթացք մը բռնելէ ետ չի կենար։ Բայց եթէ խաղաղական ակնկալութիւնք ի դերեւ ելնեն, եւ Ռուսիոյ նկատմամբ ազդու ընթացք մը բռնելու ժամն հասնի, շատ հաւանական է որ Անտրաշի Կոմս, նախկին Նախարարապետն, յաջորդէ Քանոքի Կոմսի։ Անտրաշի Կոմս, իբրեւ Մաճառ, մասաւոր արժէք մը կուտայ գերմանական դաշնակցութեան, որուն կը յենուն Մաճառք՝ Ռուսիոյ դէմ իրենց ազգային գոյութիւնը լաւագոյն պահպանելուս համար։

* * *

Հապէշաց Յովհան Թագաւորին Իտալիոյ հետ հաշտութիւն խնդրելէ ետ կենալն և անգլիական դեսպանութեան պաշտօնին ի դերեւ ելնելը, թէեւ եւրոպական խաղաղութեան խնդրոյն հետ վերաբերութիւն չունին, բայց քաղաքական կարեւորութենէ զուրկ չեն։ Եթէ Յովհան Թագաւորը խաղաղութիւն չի խնդրեր, ուրեմն պատերազմ տեղի պիտի ունենայ, — որո՞ւ հետ։ — Իտալիոյ հետ։ Արդ, այնպիսի ժամանակ մը ուր Իտալիոյ նիւթական աջակցութիւնն հարկաւոր է Արեւելեան Եւրոպիոյ խնդրոյ մէջ, անշուշտ գոհացուցիչ պարագայ մը չէ տեսնել որ Իտալիա զբաղի Հապէշաստանի կողմը, կարեւոր զօրաբանակ մը պահելով հոն։ Ըստ ամենայն հաւանականութեան, անգլիական դեսպանութեան ձեռնունայն ետ դառնալուն ծանուցման վրայ, Իտալացիք յառաջ պիտի խաղան, և պիտի ընդհարին Հապէշներուն, որք կամ ու պատրաստ կը սպասեն անոնց։ Նուաճել զՀապէշաստան՝ դիւրին ձեռնարկ մը չէ, և իգին մեծամեծ զոհողութեանց Հապէշներուն յաղթելէ ետքն ալ, յայտնի է թէ Իտալիա մեծ փոխարինութիւն մը չի կրնար ձեռք բերել։ Հապէշաստանի մէջ Իտալացիք գործ չունին. միայն եղերաց վրայ քիչ մը տեղ կուզեն իտալեան գաղթավայր մը կազմելու համար, Կարմիր Ծովու վրայ։ Իտալացւոց համար, Սաադիի պարտութենէն ի վեր, ազգային ինքնասիրութեան խնդիր մ'եղած է պատժել Հապէշները, և ինչ որ ալ լինի եւրոպեան գործոց վիճակն, Իտալացիք ետ չպիտի մնան հապէշական պատերազմէն։ Ինչպէս կ'երեւի, Արեւելեան Եւրոպիոյ գործոց արդի վիճակին մէջ, նպաստաւոր պարագայ մը չէ հապէշական խնդրոյն նոր երեւոյթը։

* * *

Թուականը դեկտ. 23 թուով կը յայտարարէ թէ իւր նորագոյն տեղեկութիւնք կը հաստատեն զան լուր որուն նայելով Ռուսիա ծանուցած է իւր զօրաց շարժումներուն դադարումն։ «Ակներեւ է թէ Ռուսիա չէր կրնար պաշտօնապէս և ուղղակէս յայտարարել Պերլինի եւ Վիէննայի դահլիճներուն թէ իւր զօրաց շարժումնք դադրած են։ Բայց հաստատեալ իրողութիւն մ'է թէ ռուս Կառավարութեան ներկայացուցիչք օրուան երկիւղալի լուրերուն նկատմամբ մտահոգութիւն յայտնող միւս Կառավարութեանց ծանուցած են թէ Բուլոնիոյ մէջ ռուս զօրաց շարժումնք վերջ գտած են այլ եւս։

Բեռլինի Սակարանի լրագիրը դեկտ. 23 թուով կը ծանուցանէ թէ ցարդ Ռուսիոյ պատերազմական նախարարն արտասովոր վարկ մը չէ խնդրած, և թէ նոյն նախարարութեան ծախքերն և բանակի պարենաւորման ծախքերը ցարդ Եվմտացոյցի մէջ նշանակեալ քանակութիւնը չեն անցած։

—Ֆրէնդենպուրգ դեկտ. 23 թուով ՊԸ հերքէ Փարիզեան լրագրաց ոմանց լուրը թէ Տէրութեանց միջեւ բանակցութիւնք տեղի կ'ունենան պուլկարական խնդրոյ կարգադրման համար դեսպանախորհուրդ մը գումարելու և հաւաքական ծանուցագիր մը ղրկելու Ֆերտինանտ Իշխանին՝ պահանջելով որ Պուլկարիայէն մեկնի։ Վիէննայի այդ կառավարական թերթ կը ծանուցանէ թէ այս միջոցիս պուլկարական խնդրոյն վրայ այդպիսի բանակցութիւնք չկան։

—Ֆերտինանտ Իշխան կ'ըսէ եղեր թէ Տէրութեանց հրաւիրմամբն ալ Պուլկարիայէն չպիտի մեկնի. զի Տէրութեանց հաւանութեամբ չէր գացած Պուլկարիա։ Ուրիշ բան է եթէ պուլկար Ժողովուրդն ինք օրինաւոր եղանակաւ փափաք յայտնէ իւր հրաժարման։ զի Պուլկարիոյ գահը պուլկար Ժողովրդէն ընդունած է և պուլկար Ժողովրդեան պահանջմամբ միայն կրնայ թողուլ զայդ գահ։

—Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան ասկեան ճիւղին երեք գործակիցք անցեալ շաբթու մէջ Վիէննայէ անցան։ Անոնց երկուքը Պերլիրատ և մին Զեդլիցի կ'երթային։

—Ռումանիոյ Խորհրդարանն օրէնք մը քուէարկեց, որով առաջիկայ 1888 տարւոյն մէջ հաւաքելի զինուորաց թիւը 12,500 էն բարձրացած է 16,500ի։

Իրազեկ ռուման քաղաքագէտ մը հետեւեալն հաղորդեր է Թայմսի Վիէննայի թղթակցին. «Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Ռումանիոյ միջեւ վերջնական դաշնագրոյ մը գոյութեան վրայ շատ մը կարծիքներ յայտնուեցան այս օրերս։ Ճշմարտութիւնը սա է թէ երբ, իբր երեք տարի յառաջ, Պ. Պրաքիանօ Ֆրիտրիխսրուհէ գնաց, Ռումանիա անդամակցեցաւ Կեդրեւրոպիոյ նիզակակցութեան։ Դաշնագրոյն գլխաւոր տրամադրութիւնը սա էր թէ Ռուսիոյ և Աւստրիոյ Հունգարիոյ միջեւ պատերազմ մը ծագելուն, որուն Գերմանիա եւս մասնակցի, Ռումանիա պարտի 150,000 զօրք ի ճակատ հանել, և անմիջապէս յարձակողականի սկսիլ։ Բայց որովհետեւ խոհեմութիւն չէր այդպիսի դաշնագիր մը ներկայացնել Խորհրդարանին, որոշուեցաւ որ պատերազմ մը ծագելուն՝ Ռումանիոյ գործողութիւնք լինի չեզոքութեան յայտարարութիւն մ'ընել, և զօրաժողով մը կատարել, զոր Ռուսիա անշուշտ պատերազմի պատճառ պիտի համարի։ Աւստրիոյ պատերազմական յատակագծին համեմատ, Ռումանիոյ բանակը Բրուէթ պիտի անցնի Մոլտավիոյ հիւսիսակողմէն և դէպ ի Բիէցֆ յառաջանայ, ռուս բանակն ետեւէն զարնելու համար։ Հաւանական է որ այնուհետեւ փոխոխութիւն տեղի ունեցած չլինի Պ. Պրաքիանոյի հաւանած կարգադրութեանց մէջ։»

Կիպրոս կղզւոյն մէջ դէպքեր տեղի կ'ունենան, յորս որոշումներ կը քննարուին։ [illegible] մի միջոցաւ պիտի հաղորդուին անդլ. Կառավարութեան ի Լոնտոն։ Կիպրոսցիք կը խնդրեն որ տուրքերը զեղչուին, և կղզւոյն Օրէնսդիր Խորհրդոյն լիակատար իշխանութիւնք տրուին տրոց մասին փոփոխութիւններ ընելու։ Ի միբան, տեսակ մը երկտակ ինքնօրէնութիւն կը խնդրեն Կիպրոսցիք։

Ռումանիոյ առեւտրական գործոց նախարարն օրինագիծ մը մատոյց Խորհրդարանին, որով կը խնդրէ Ազգային Դանուբեան Շոգենաւային Ընկերութեան մը հաստատումն, եւ խնդրոյն ստիպողական հանգամանքն յայտնելով, հարկ անհրաժեշտ կը համարի որ Ընկերութիւնն առաջիկայ գարնան մէջ ի վիճակի լինի շոգենաւ բանեցնելու։

Օրինագծին տրամադրութեանց մէջ կը կրսէ թէ սոյն Ընկերութեան պէտք եղած շոգենաւք պիտի գնուին նաւահանգստի տուրքերէն որք բանի մը տարիներէ հետէ առնուած են ամեն ազգաց նաւերէն։ Բայց Ռումանիոյ անկախութիւնն երաշխաւորող Տէրութիւնք յատկապէս տրամադրած էին թէ ամեն ազգաց նաւերէն առնուած այս տուրք ռուման Կառավարութեան ձեռամբ պէտք է գործածուի բարւոք վիճակի մէջ պահելու Դանուբի վրայ նաւարկութիւնն երկաթեայ Դանէրէն մինչեւ Սուլինա, եւ այս պատճառաւ Դանուբի եւրոպեան Յանձնաժողովը ժամանակ առ ժամանակ գետը մաքրելու գործողութիւնները կը կատարէր այդ հասոյթներով։ Բայց երբ ռուման Կառավարութիւնն այդ դրամով լոկ ռումանական ձեռնարկութիւն մը սկսել կ'առաջարկէ, իւր խորհուրդ հակառակ կը համարուի միջազգային երաւանց, և կը ծանուցուի թէ Տէրութիւնք պիտի բողոքեն։ Աւստրօ-մաճառ Կառավարութիւն արդէն իմացուցեր է Պուքրէշի Կառավարութեան թէ Տէրութեանց պիտի առաջարկէ հաւաքական բողոք մ'ընել Ռումանիոյ առաջադրած ձեռնարկին դէմ։

Հելլէն եւ ռուման Կառավարութիւնք չհաշտուեցան՝ ժառանգական խնդրոյ մը առթիւ Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարարին եւ Հելլէն դեսպանին մէջ ծագած գժտութենէն ի վեր։ Ըստ վերջին լրոց, Հելլէն Կառավարութիւնը մերժեր է զիւր դեսպանն անարգող ռուման նախարարին առաջարկած հաշտութեան եղանակը։

—Բանի մ'օրէ ի վեր Կ. Պոլսոյ մէջ տիրող սաստիկ փոթորիկներն այս տարի գրէթէ անօրինակ սաստկութեամբ տեղի կ'ունենան Հին և Նոր Աշխարհաց այլ և այլ կէտերուն վրայ։ Ի մասնաւորի Իտալիոյ մէջ յորդ անձրեւներ և բուռն մրրկներ մեծամեծ աւերումներ կը գործեն։ Շատ մը գետեր յորդած և գիւղեր ու գիւղաքաղաքներ ողողուած են։ Հիւսիսային Ամերիկայէն եկած լուրերն ալ աղետալի փոթորիկներ կը ծանուցանեն։

—Ռուսիոյ մէջ օրուան մեծ խնդիրն է հավասարական խնդիրը։ Մոսքուայի, Սանկտպետերբուրգի և Դազանի Հավասարանաց խառնութիւններէն ետքն, որք այդ հաստատութեանց փակման պատճառ եղան, անցեալ շաբթու մէջ խառնութիւնք ծագեցան նաեւ Բեռլինի Հավասարանին մէջ, և Կառավարութիւնը զսպողական կարգ մը միջոցներ ի գործ դրաւ։ Այս մասին առանձին կը գրենք։

—Աքուփշինայի յանձնաժողովը մերժեց զնախորդ Նախարարապետն՝ Պ. Կարաշանին՝ ամբաստանութեան ենթարկելու առաջարկը։

—Սրուփշինայի մեծացեալ ընտրութիւնք նպաստաւոր եղան Պ. Ռիսդիչի «ազատական» կուսակցութեան։ Բայց Նիշի և Բոչորվաձի դաւառաց մէջ խառնութիւնք ծագեցան։

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան օգնական Պ. Վլանկալի, որ պաշտօն ունէր ի Պերլին տանիլ «ենդեալ պաշտօնագրերը», Բեռլերպուրգ վերադարձաւ դեկտ. 25ին, եւ ընդունուեցաւ Զարին կողմէ, ներկայութեան Պ. Կիրսի։ Խորհրդակցութիւնն երեք ժամ տեւեց։ Այս «ենդեալ պաշտօնագրաց» խնդիրը դեռ չլուսանէր։ [illegible] Օրեր կային որ զինքը տեսնելով այսքան հրապուրիչ, կը հարցնէի ինքնին թէ ինչ ոճիրներ կարող չէր գործել տալ ինձ, եթէ փափաք ունենար և եթէ ես ալ առջի հաւատն ունենայի իւր վրայ։ Իրիկուն մը մանաւանդ կարծեցի թէ կոմսը պիտի հուսահատուէր, եւ թէ պիտի սկսէի տալ այդ մարդն որ հակառակ կոմսոց յարգական համակրութիւն մը կը ներշնչէր ինձ։ Կոմսուհին այնքան տրտում դէմք մ'ունէր։ Այնքան մեղմ կը հաւաչէր մինչ կոմսը կը խօսէր իւր մտալուտ մեկման վրայ։ Եւ, միանգամայն այնքան էր գեղանի, այնքան յանկուցիչ, այնքան անոնթեաեթ գեղով մը։ Քանիցս տեսայ որ կոմսն իւր աչերը նորա վրայ կը յառէր այնպիսի խանդաղատ արտայայտութեամբ մը որ սարսռացի։ Եւ անդամ մ'ալ, ժամացոյցին նայելով, գլուխն իմ կողմն դարձուց, իբր թէ հանդիսնել ուզելով որ կրնայի սենեակս երթալ։ Զհանկնալ կեղծեցի։ Յայնժամ կոմսուհին, որ այդ պահուն անշուշտ կ'եւաթ անհամբերութենէն, ծանր անխոհեմութիւն մը գործեց։ գնաց յուլաթար բոլոր մարմնովը կրթնեցաւ այն թիկնաթոռին թեւին որ իւր ամուսինը նստած էր։ Այդ կարի հանդարտ ցոյցին առջեւ, կոմսն անշուշտ կասկածեցաւ, եւ խորհեցաւ թէ իւր կինը մասնաւոր շահ մ'ունէր իւր հետ հաշտուելու։ Տեսայ որ շրթներն յանկարծ գժգունեցան եւ աչերը խոնարհեցուց։ Տիկին տը Շալի ի զուր հակեցաւ նորա վրայ եւ ձեռքն ուսին վրայ դրաւ սիրաշնորհ։ հմայքը խզուած էր։ Կոմսն ոտք ելաւ, յետոյ, չոր ձայնով մը։

—Այս գիշեր շատ անհանգիստ եմ, մրմռաց։

Եւ, մատը կրթնցնելով հնչակին ճարմանդին։

—Եկէք հանուեցուցէք զիս, ըսաւ ներս մտնող սպասաւորին։

Տիկին տը Շալի եւ ես միայնակ մնացած էինք։ Թիկնաթոռէն բաժնուեցաւ առանց բառ մ'ըսելու։ Այլ դրան սեմէն անցնելէ առաջ ետին դարձաւ եւ ինձ նայեցաւ։

Ո՜հ, այդ ակնա՞րկն։ Կարելի չէր սխալիլ, այդ վայրկենին կ'ատէր զիս։

ԿԴ

Մինչդեռ այս դէպքերը տեղի կ'ունենային, կոմսին մեկնման թուականը կը մօտենար։ Ակներեւ էր թէ Բարիզի կլիման չէր յարմարեր իրեն, որովհետեւ իւր առողջութիւնն, որ նախ բաւական լաւ էր, կը վերսկսէր խանգարիլ։ Իւր բժիշկը կուգար ամեն օր տեսնել զինքն, եւ յաճախ, նորա մեկնելէն յետոյ, կոմսը մորմոքալի ակնարկներ կը թողուր իւր զաւակաց վրայ։ Զէր համարձակեր իւր առողջական վիճակին վրայ խօսիլ իրեն հետ։ Կը վախնայի որ չատ ծանր չլինէր այն։ Ուշադրութեան արժանի կէտ մ'էր թէ Պ. տը Շալի, մինչեւ իսկ երբ սովորութիւն ունենայ ծառայել, ոչ մէկ խնամք կ'ընդունէր իւր կնոջմէն։ Իւր սպասաւորը միայնակ կը հսկէր որ մէկ բանը պակաս չըլլար։ Կոմսուհին լոկ քաղաքավարութեան պարտաւորութիւնները կը կատարէր իւր ամուսնոյն մօտ։ Ուրեմն ինչ կայ իրենց միջեւ, կը հարցնէի։

Գալով Գերմանիա և Աւստրիա սահմանաց վրայ գտնուող կուրբօ, Տրէնդէլն, Ռոօբ, Կանէձրի և Ռատէձքի զօրավարք և ուրիշ հրամատարներ Բեռլերպուրգ կանչուեր են՝ Զարին նախագահութեամբ զինուորական արտասովոր խորհուրդ մը կազմելու համար։

—Գերման լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Բոլոնիոյ Լեհերուն մէջ մեծ յուզում կը տիրէ, Բոլոնիոյ Թագաւորութեան վերահաստատման հաւանականութեան հնորհիւ, և մինչեւ իսկ Ռուսիոյ դէմ լեհական նոր ապստամբութեան մը պատրաստութիւնք կը կատարուին եղեր։

—Օտեսայի և շրջակայից զօրքերէն 15,000 հոգի Պաղում և Կաւկասիա զրկուեցան այս օրերս։

—Իբր տասն եւ հինգ Դանիացիք եւ Շուէտացի մը արտաքսեցան բրուսիական հողէն, քաղաքական պատճառներով։

—Վիլհելմ Կայսրը «մոերիմ խորհրդականի» ատիճան և «վսեմութեան» տիտղոս տուաւ Պիզմարը Իշխանին երեց որդւոյն, Հերբերդ Ֆոն Պիզմարը Կոմսին։

—Բողէնի կաթոլիկ Լեհերը բուռն ատելութիւն կը ցուցնեն իրենց նորահաստատ Առաջնորդին՝ Տիմոէր Դերապայծառ Աբբեպիսկոպոսին դէմ, որ գերմանացման քաղաքականութեան գործիք եղած է։ Դրեթէ ամեն օր կը գտնուին Աբբեպիսկոպոսարանին դրան վրայ փակցուած յայտարարութիւններ, որք նախատինք և սպառնալիք կը պարունակեն գերմանամոլ և լեհատեաց Դերապայծառին դէմ։

—Քոլէնբանկոն Բէլգիէի տեղեկութեանց նայելով, Բեռլերպուրգի օտ. դեսպան Շաբիր փաշա իմացուցեր է Բ. Դրան թէ ռուս Կառավարութիւնը ծանուցած է իրեն թէ Բոլոնիոյ մէջ ռուս զօրաց հավաքումը թշնամական հանգամանք չունի, և թէ, կատարել տալով այս զինուորական շարժումներ, ռուս կառավարութիւնն ուրիշ դիտում չէ ունեցած բայց եթէ իւր սահմանաց վրայ համախմբեալ դերմանական և աւստրօ-մաճառ զօրաց հաւասար զօրք ունենալ։

—Նովոյէ և Նովյէ Վրէմա կը յայտարարեն թէ Ռուսիա Պերլինի Դաշնագրոյն գործադրումը միայն կը պահանջէ։ Եթէ Աւստրիա և Գերմանիա պաշտօնապէս յայտարարեն թէ կը պահանջեն Դաշնագրին Պուլկարիոյ վերաբերեալ տրամադրութեանց ճշգիւ գործադրումն, Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը պիտի պահպանուի անվթար։— Ռուս մամլոյն այս հրատարակութիւնը ոյժ կուտան սա կարծեաց թէ իւր արեւմտեան սահմանաց վրայ զօրք հավաքելով Ռուսիոյ նպատակն է ճնշում ի գործ դնել Գերմանիոյ և Աւստրիոյ վրայ, որպէս զի Պուլկարիոյ խնդրոյն ռուս քաղաքականութեան նպաստաւոր ելք մը տան։ Կը մնայ տեսնել թէ Գերմանիա և Աւստրիա տեղի պիտի տա՞ն այս ճնշման։

—Ինֆորմ Մասուայէ ստացած մէկ հեռագիրը կը հրատարակէ, ծանուցանող թէ Ռաս Ալուլա յաջողեր է համոզել Յովհան Թագաւորն որ Իտալացւոց դէմ պատերազմ հրատարակէ վերջնապէս, և թէ Հապէշք շատ զօրք ունին։

—Լոնտոն, 27 դեկտ. Կը հաստատուի թէ Հապէշաստան զրկուած անգլիացի բանաձնացք ի դերեւ եկած են իրենց պաշտօնին մէջ։ Հապէշաց Թագաւորը չուզեր հաշտութիւն խնդրել։ Անգլ. բանաձնացներուն պետը, Պ. Բորդալ, Անգլիա վերադառնալու համար ճամբայ ելաւ։ Յովհան Թագաւորին մէկ նամակաւ առ Վիքտորիա Թագուհին։

—Փոքր դէպքեր երբեմն մեծ խնդիրներու բացատրութիւն են։ Եւ թայմս կը յիշէ երկու փոքր դէպքեր, որք արդի պարագայից մէջ նշանակութենէ զուրկ չեն։

Աւստրացի սպայք Վիէննայի գրավաճառաց քով գտնուած ռուսերէն քարտէսներուն մեծերն սպառած են, զի հարիւրաւոր սպայք ձեռնարկած են ռուսերէն ուսնիլ։

Իշխան Տոլկորուքի, Բեռլերպուրգի կայսերական թատրոնաց վերատեսուչը, Վիէննայի Օպերայի թատրոնին երգիչներէն միոյն, որ իւմսոոյ պիտի սկսէր երգել Բեռլերպուրգի թատրոնին մէջ, առաջարկեր է աւրել կնքուած պայմանագիրը։

—Բեռլինի Գազետնիկ Բեռլերպուրգի թղթակիցը կը գրէ թէ Ալզաս-Լոռէնի բանտերուն մէջ այժմ հարիւրէ աւելի անձինք կան, որք դատապարտեալ են «գրգռիչ աղաղակներ արձակելուն համար»։

—Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Բողէնի քաղաքին Լեհերուն և նախապատրաստական վարժարաններուն մէջ լեհ լեզուին ուսուցումն յուներաբ Լէն սկսեալ պիտի ջնջուի հրամանաւ Բրուսիոյ կառավարութեան։

—Աֆղանստանի Էմիրն, Թայտարութիւն մը հրատարակելով, վերջին ինն տարւոց մէջ երկրէն դաղթած մարդիկն հրաւիրեց ի հայրենիս, խոստանալով ընդհանուր ներողութիւն և գերաւեալ ընչից վերստացում։ Միայն Պարարզայ ցեղին վերաբերեալ դաղթականք զուրկ պիտի մնան այս ներողութենէ։

—Անցեալները Պերլինի ոստիկանութիւնը մի առ մի այցելած էր Պերլինաբնակ ամեն ռուսահպատակներն, և անոնց իւրաքանչիւրին անձնական վիճակին, ապրուստի միջոցներուն, Պերլինի մէջ բնակութեան տեւողութեան և ունեցած անձնական եւ ընտանեկան յարաբերութեանց վրայ մանրամասն տեղեկութիւններ հաւաքած էր։ Նոյն գործողութիւն այս օրերս կատարեցաւ նաեւ ի Միւնխէն։ Պատճառն յայտնի չէ։

ԹԵՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՈՆԷՍԴ ՖԷՏՕ

ՇԱԼԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

Իսկ ես, հակառակ նորա նկատմամբ ունեցած արիւնիս, կը հաւատամ թէ նախամեծար պիտի համարէի մեռնիլ քան ջանալ վերստին զոդել մեր յարաբերութիւնները, մինչդեռ իւր ամուսինը կը գտնուէր իւր յարկին ներքեւ։ Տարօրինակ խղճմտութիւն.. Կը նմանէինք երկու սխալականներու որք տաղտուկ անձի մը հեռացման կ'սպասեն թշնամութեանց սկսելու համար։ Կոմսուհին թշնամութեանց սկսելու համար։ Կոմսուհին թշնամութեանց սկսելու համար։ Կոմսուհին

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Պատրիարքական Դեր. Փոխանորդ Հայրն, ընկերակցութեամբ Պատրիարքարանի գործակատար Տիրէնկեան Մեծ. Աբրահամ էֆէնտիի, երէկ երմտական նախապար Վսեմ. Մահմուտ փաշայի ապարանքն երթալով շնորհաւորեց Ն. Վսեմութեան նոր պաշտօնը։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կրօնական ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ընդ առենապետութեամբ Դիմաքսեան Դեր. Հայրակ եպիսկոպոսի և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1. Ժողովն՝ ազգային կարեւոր խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Ազգային Ժողովոյ Մայր Դիւանին հետ։

2. Խառն ժողովոյ կողմէ Տիգրանակերտի համար նախապէս տրուած առաջնորդական ընտրելեաց ցանկին վրայ ժողովն աւելցուց նաև Խարբերդեան Արժ. Ներսէս վարդապետի անունը։

3. Ժողովը նկատողութեան առնլով գաւառաց վիճակն և ներկայ պարագայից մէջ աւելի պէտք տեսնելով հովուական այցելուաց, յետ խորհրդակցութեան գաւառաց վիճակները վեց շրջանակի բաժնեց և վաւերացուց հովուական այցելուաց մասին իւր դիւանին կողմէ պատրաստուած հրահանգն. իսկ հովուական այցելուաց նիւթական աղբիւր մը հայթայթելու մասին որոշեց խորհրդակցիլ իւր յաջորդ նստին մէջ։

4. Ժողովը նկատելով որ Աստուածաշունչի տպագրութիւնն տպառած և գտնուածներն ալ սուղ լինելով ժողովուրդը չը կրնար ի ձեռին ունենալ Ս. Գիրքը, զան ընդհանրացնելու և դիւրամատչելի ընելու համար որոշեց ինդրել ամենայն Հայոց Վեհ. Հայրապետէն որպէս զի էջմիածնայ մէջ գրատնուած ամենահնագոյն և ընտիր ձեռագիրներէն Ս. Գիրքը տպագրել տայ հարկ եղած թուով և կարելի եղածին չափ դիւրագնի վաճառուի. ի պէտս ազգայնոց։

5. Ժողովը ընթերցաւ երաժշտաց քննիչ յանձնախմբի տեղեկագիրն և ըստ այնմ որոշեց վկայագիր տալ Ա. Բ. և Գ. կարգի երաժիշտ դասատուաց և յանձնարարել անունց, որք հայկական ձայնագրութեան հմուտ չեն, ուսանիլ զան և յետոյ ստանան Հասն. Եռամ. վկայագիրը։

6. Ժողովը ընթեռնլով եկեղեցական միօրինակութեան յանձնաժողովոյ տեղեկագրոյն վերջին մասն ընդունեց զայն։

7. Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ աւագերէց Մամբրէեան Արժ. Տ. Արիստակէս քահանայ հրաժարած էր նոյն եկեղեցւոյ աւագերիցութենէն։ Ժողովը չընդունեց զայդ հրաժարական և յանձնարարեց Տ. Արիստակէս քահանային շարունակել իւր պաշտօնը։

Կրօնական Ժողովոյ Բ. Ատենապետ Դիմաքսեան Դեր. Հայրակ եպիսկոպոս նախընթաց օր կայս. անձնական Դանձուն նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշայի տունն երթալով, յանուն Կրօնական Ժողովոյ շնորհաւորեց Ն. Վսեմութեան տնուան ուրախութիւնը։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

Պատրիարքարանի կողմէ հաղորդուած.

Մեծ. Տեաքք.

1. Յակոբ Յովհաննէս Յակոբեան փաստաբան Գուրեղչէմ, ընդ Օր. Բերուզ Պաղտիկ Պատմաճեան Սկիւտար.

2. Միհրան Պողոս Շալճեան Թահսիլտար Գուզկունճուք, ընդ Օր. Պետրոս Մարտիրոսեան Պէշիքթաշ.

3. Մկրտիչ Մարտիրոսեան Ժամագործ Պէշիկթաշ, ընդ Օր. Թերզոն Գրիգորեան Պէշիքթաշ.

4. Բալուցի Աստուածատուր Սիմոնեան համամէջ Սկիւտար, ընդ Օր. Ակիւլինէ Յարութիւն Քիրէճեան Սկիւտար.

5. Դերջանցի Թորոս Խաչիկեան սպասաւոր Գատրգիւղ, ընդ Պրուսացի Օր. Մարիամ Գրիգորեան Գատրգիւղ.

6. Երիզացի Գարեգին Երամեան սրճագործ Սկիւտար, ընդ Օր. Ազնիւ Խաչատուրեան Սկիւտար.

7. Յարութիւն Գրիգոր Գասպարեան ըսպասաւոր Գումգափու, ընդ Օր. Բերուզ Մկրտիչեան Կէսիք-Փաշա.

8. Վանցի Գէորգ Յարութիւնեան բեռնակիր Խասգիւղ, ընդ Օր. Բուրուլ Խաչատուրեան Խասգիւղ.

9. Կարապետ Յովհաննէսեան կոշկակար Թոփգափու, ընդ Օր. Տիրուհի Յարութիւնեան Պալատ.

10. Յարութիւն Մարտիրոսեան քաֆէնճի Սամաթիա, ընդ Օր. Ազնիւ Մկրտիչեան Սամաթիա.

11. Առաքել Մուրատեան երկաթագործ Բերա, ընդ Օր. Աղաւնի Գրիգոր Անտոնեան Գատրգիւղ.

12. Տիգրան Եղիա Գարաքէշիշեան գործակատար Լոնճա, ընդ Օր. Ագապի Յովհաննէս Պայթարեան Բերա։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆ ԻՍՄԱՅԻԼ ՓԱՇԱՅԻ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշա ընտանեօք մայրաքաղաքս հասաւ երէկ առաւօտ իտալական Ֆլորիո Ռիւպադիս ընկերութեան Բէճէնա Մարէրէրա շոգենաւով որ յատկապէս վարձուած էր Ն. Բարձրութիւնը Նաբօլիէն Կ. Պոլիս բերելու համար։ Երբ շոգենաւը նաւահանգիստ մտաւ, Վեհ. Սուլթանի առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա և Իսմայիլ փաշայի որդի Հասան փաշա (արդի Խտիվին եղբայրը), որ արդէն մայրաքաղաքս կը գտնուի) յատուկ շոգեմակոյկով Բէճէնա շոգենաւը գնացին յանուն Ն. Վեհափառութեան բարի գալուստ մաղթելու Բարձ. Հիւրին։ Շոգենաւը կանգ առաւ Ծօյմա Պահչէի առջեւ ուր Իսմայիլ փաշա ցամաք եբնելով՝ իւր հետեւորդաց հետ ուղղակի Եըլտըզի պալատը գնաց արքունական կառքերով՝ իւր մեծարանքը և շնորհակալութիւնը մատուցանելու յոտս կայսերական գահոյից և պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու ու արժանացաւ Ն. Վեհափառութեան սիրալիր մեծարանաց։ Իսմայիլ փաշա կրկին շնորհակալութիւն յայտնեց Օգոստափառ Վեհապետին այս շնորհաց համար։

Ն. Բարձրութիւն իւր հետեւորդաց հետ երրորդէն մեկնելով պալատական կառքերով և ցամաքի ճանրով Էմիրկէնի իւր ծովեղերեայ ապարանքը գընաց ուր կանխաւ մեծամեծ պատրաստութիւնք եղած էին Ն. Բարձրութեան ընդունելութեան համար։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Լ. Հերալտ իւր երեկի խմագրականաւ հետեւեալ կերպիւ կը խօսի պատերազմի կամ խաղաղութեան գրոյցներուն վրայ որք ընդհանուր ուշադրութեան առարկայ են այս պահուս։

Այն ժամահոգութեանց մէջտեղ զորս կը պատճառուն թէ՛ աստ և թէ՛ արլուր Աւստրիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութեանց արդի վիճակը, գոհացուցիչ են այն յայտարարութիւնք զորս Լորտ Սալիսբրի բրած է վերջերս առ Բիւսդէմ փաշա, օսմ. դեսպանն ի Լոնտոն։ Ն. Բարձրութիւն մեծ վստահութիւն յայտներ է խաղաղութեան պահպանման համար, եւ — որ աւելի դրական է — նախապարապատն ապահովութիւն յայտներ է թէ Անգլիա թող չպիտի տայ բնաւ որ Սրբերկրական հաւասարակշռութիւնը խանգարի ի վնաս Թուրքիոյ։ Դալով խաղաղութեան պահպանման յուսոյն, Լորտ Սալիսբրիի առ Բիւսդէմ փաշա բրած յայտարարութիւնք հաստատութիւն մ'են այն լաւատես բանախօսութեան զոր Ն. Բարձրութիւն վերջերս արտասանեց ի Տէրպի, պահպանողականաց գումարման մէջ (այդ բանախօսութիւն հրատարակուեցաւ լրագրոյս չորեքշաբթի աւուր թուով)։ Այդ յայտարարութիւնք հիմնեալ են քաղաքական ընդհանուր նկատողութեանց վրայ, որոց կարեւորութիւնը զիտնալու կարող է Անգլիոյ նախարարապետը։ բայց այդ ապահովութեանց արժէքը շատ աւելի բարձր է յայս Թուրքիոյ, ըստ որում մասնաւոր ապահովութիւնք տրուած են առ օսմ. դեսպանն, ինչպէս վերն ըսինք։

Ըստ մեր տեղեկութեանց, այս տեղ յոյժ լաւ տպաւորութիւն ըրած են այդ ապահովութիւնք, մանաւանդ որ Թուրքիա իւր զինուորական պատրաստութեանց շնորհիւ ապահով վիճակ մ'ունի և կը յարգէ իւրաքանչիւրի իրաւունքները Մէջերկրականի մէջ։ Այսու հանդերձ, աւստրօ-ռուսական պատրաստութեանց և հակառակութեանց սաստկանալու պատահականութեան առնչեւ, Բ. Դուռն ետ չէ առած 1883 ի զօրաց ցրումն արգիլող հրամանն, ինչպէս նաեւ հրահանգ տուած է Սելանիկի զօրաբանակը զօրացնել ըէտիֆներու գունդերով։ Յայտնի կ'երեւի թէ կայս. կառավարութիւնը դէպքերը պիտի դիտէ մինչեւ որ ցրուին այն մթին ամպեր որք կ'երեւին Բեռլսպուրկի և Վիէննայի մէջեւ։

ՁԳՈՒՇԵԱՆ ՄԻՋՈՑ

Երէկուան Սրամպոլի մէջ կը կարդանք.

«Սպարապետի Դուռը՝ նոր շրջաբերական մ'ուղղելով գաւառաց զինուորական իշխանութեանց՝ հրամայած է անոնց թոյլ չտալ որ բէտիֆք որ և է պատրուակաւ հեռանան իրենց շրջանակներէն, այլ պատրաստ գտնուին առաջին հրամանին ի դէն կոչուելու։»

ԱՌ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՄՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ազգիրանուպոլսոյ մեծ ամրութեանց վեց հատի շինութիւնն աւարտեր է։ Այս ամրութիւնք Տէօրթ Դաեա, Գոգազ, Թօփէօլը, Երլոբզ Լօնիւ, Գարաազաճ և Սթասիոն որոց բացումը տեղի ունեցեր է ի ներկայութեան բարձրաստիճան սպայից, զինուորաց և ժողովրդեան։

ԴԱՐԱՏՍԱՂԻ ԻԾԽԱՆԸ

Վ.Հ. Սուլթանը ցաւակցական հեռագիր մ'ուղղած է Դարատաղի իշխանին՝ Ն. Բարձրութեան Թոռան մահուան առթիւ։

— —

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Լ. Հերալտ կը ծանուցանէ թէ Պոլսոյ տարաղագործական վաճառականներէն Պ. Կիւլէօս մնանկացեր է 11,000 ոսկւոյ բացով։ Հրապարակին վրայ տիրող տագնապին պատճառաւ, կը կարծուի թէ ուրիշ մնանկութիւնք ալ պիտի պատահին։

ՊԱՌՈՆ ՏԸ ՀԻՐՇ

Մանրամասն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Պառոն տը Հիրշի հաշուական խնդրոյն վրայ։

Կայս. կառավարութեան պատուիրակք՝ Պ. Պ. Ֆոսդէր և Պէրնար Դուպլինի կարգադրած են հաշուական կարեւոր խնդիր մը որուն վրայ համաձայնութիւն չէին կրցած գոյացնել Մեծ-Եպարքոսն և Պառոն տը Հիրշ։ Այդ խնդիր կը վերաբերէր կայս. կառավարութեան պահանջքին որ ծագումի առած է սապէս։ Երկաթուղեաց գծերու շինութենէն առաջ՝ կայս. կառավարութիւնը վճարած էր վիճակահանութեան պարգեւներն ու շահաբաժինները զորս ընկերութիւնը վերջէն պիտի հատուցանէր իրեն։ այս հաշուէն կառավարութիւնը կը պահանջէր 23 միլիոն և քանի մը հարիւր հազար ֆրանք։ Պ. Պ. Ֆոսդէր և Դուպլինի այս կէտին վրայ ընկերութեան նպաստաւոր որոշում տուած են, այդ գումարն իջեցնելով 16 միլիոնի և Պառոնն ևս հաւանած է այսմ։ Այս 16 միլիոնն ևս պիտի զեղչուի այն փոխարինութեանց պատճառաւ զորս ընկերութիւնը կը պահանջէ երկաթուղեաց ամբողջակի շինութեան մասին օսմ. կառավարութեան յապաղմանց համար։ Բ. Դուռն համակերպած է յիշեալ ընկերութեան այս առարկութեան, սակայն աշխատութեանց յապաղման կէտին վրայ տակաւին գժուարութիւնք կան։

Պառոն տը Հիրշ Մեծ-Եպարքոսին հետ ունեցած վերջին տեսակցութեանց միտն մէջ յայտնած է Ն. Բարձրութեան՝ թէ որչափ ալ երկուստեք կը փափաքին հաշտարար կերպիւ կարգադրել սոյն խնդիր, այսու հանդերձ գործը բաւական պիտի երկարի տակաւին և կրնայ լինիլ որ իւր անձնական շահեր Եւրոպա կոչեն զինքը, որով հարկադրի մեկնիլ ի մօտոյ։

* * *

Երէկ ծանուցուեցաւ թէ Պառոնը նախընթաց օր կայս. պալատ գնացած էր շնորհակալութիւն յայտնելու այն հոգածութեան համար զոր ցոյց տուած էր Վեհ. Սուլթանն, իւր հիւանդութեան օրերուն մէջ որպիսութիւնն հարցուցնել տալով։ Պառոնին կ'ընկերանային Պ. Պ. Քիւլման եւ Դուքաս։ Երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ ընդունեց զանոնք և իւր միջոցաւ կարծեաց փոխանակութիւնք տեղի ունեցան ընդ մէջ Վեհ. Սուլթանին և Պ. տը Հիրշի, ի մասին ծանուցեալ առկախ խնդրոյն։

—Պառոնին հիւանդութեան միջոցին զինքը դարմանող բժիշկներն էին երկաթուղեաց ընկերութեան բժիշկ Տր. Պիւռդով եւ աւստրիական Լոյոյի բժիշկ Տր. Հակէլ։

ԱՌՋԻ ԴԻՆԵՐՈՒԱՆ ՓՈԹՈՐԻԿԸ

Երէկ կարելի չէր եղած գաղափար մը կազմել այն բազմաթիւ վնասներուն վրայ զորս չորեքշաբթի դիշերուան բուռն և անսովոր փոթորիկը պատճառած էր մայրաքաղաքիս ամ'ն կողմը, թէ՛ ծովու և թէ՛ ցամաքի վրայ։

Քանի մ'օրէ ի վեր փչող հարաւային բամբիս իւր ամենասաստիկ աստիճանին հասած էր իրիկուան կողմ և գիշերը կարկտախառն անձրեւ մը սկսաւ։ Ընդհանուր ահ ու սարսափ կը տիրէր գրեթէ ամեն տան մէջ։ իսկ փողոցներն ու հրապարակները երկիւղալի երեւոյթ մը առած էին փայլակ ու կայծակ կ'ելնէին մերթ ընդ մերթ և երկինք կորոտար։

Աւասիկ փոթորկին պատճառած գլխաւոր վնասները, թէեւ կը կարծուի թէ հետզհետէ երեւան պիտի եկեն դեռ ուրիշ աւերումներ ալ։

Ի Նշան Թաշը, Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշայի տան բականեաց քարաշէն ծխնելոյզը փլչելով քարքարեր է Ն. Վսեմութեան որդւոյն Շէրիֆի պէյի պառկած սենեակը, ինչպէս նաեւ սորա ներքեւ գտնուած սեղանատունն և տակի սենեակն ուր պառկած էր նախարարին եղբօրորդին։ Շէրիֆ պէյ հազիւ կրցած է ազատիլ փլատակաց տակէն, սակայն եղբօրորդին թեթեւապէս վիրաւորուեր է։

Գաւառաց և մայրաքաղաքիս շրջակայից հեռագրական թելերը խորտակուեր են. հեռագրական վերատեսչութիւնն անմիջապէս հարկ եղած նորոգութեանց ձեռնարկեր է։ •

Հայտար փաշայի քարափին մէկ մասն քարքարեր և մէկ մասն ալ վընասուեր է։

Մաքրիգիւղի քարափներէ մէկ բանին քարքարուեր և կէս գիշերին գիւղին մէջ կայծակ իջեր է։

Պոլսոյ զանազան կողմերը մեծամեծ ծառեր արմատախիլ եղեր և բազմաթիւ տանց տպակները խորտակուեր են։ Գարաղաճի և Քեազըտ Խանէի ծովն մէկ մէթրի չափ բարձրանալով ծովեզերեայ բնակարաններն ողողեր է։ Դրլ Պրունի սրճարանը ջուրերով շրջապատուեր է, այն աստիճան որ նաւակները մինչեւ ծխամաճառի և մանրավաճառի խանութներուն մօտեցեր են։ Խասգիւղի շոգենաւերը երեկ առաւօտուն չ'կրցան Եէմիշ խսկէլէսի մօտենալ որովհետեւ նաւամատոյցը ջուրերով շրջապատուած էր։ Սկիւտար Եէնի Մահալլէ թաղը նորակառոյց տուն մը փլեր է։

Ի Գում Գարու 10—18 ի չափ ծովեզերեայ տանց խոհանոցներ, տանց հիմեր և տուներու ներքեւ գտնուած ֆայտոնները քարքարուեր են։

Ի Զաթլաբը Բաղու 500 չէքիլի չափ փայտ ծովը գացեր են։

Գում-Գարուի բոլոր նաւամատոյցները խորտակուեր են։ Պէշիքթաշի առջեւ երկու ցանաւեր խորտակուեր են։

Եէնի Գարուի մէջ մէկ քանի տանց պատեր, դուռներ ու ծխնելոյղներ փլեր են։

Ի Թաթավլա նորակառոյց տան մը տանիքը փլեր է։

Ի Պալըք Բազար ծովեզերեայ նպարավաճառի խանութները ջուր կոխելով իւրաքանչիւրն 50-60 ոսկւոյ չափ վնաս մ'ունեցած են։

Օրթագիւղի մզկիթի գմբեթին ծովու կողմը գտնուած կապարներն հովին սասակութենէն տարուած են, ինչպէս նաեւ Էմիրկէնի մզկիթին մինարէին վերի մասն։

Եէտի Դուլէի և Սամաթիոյ կողմերը ամեն տեղէ աւելի վնաս հասուցած է հինգշաբթի դիշերուան փոթորիկը։

* * *

Պոլսոյ մաքսատան մթերանոցը ջուրերէն ողողուած լինելով, վաճառականաց ապրանաց մէկ մասը վնասուեր են։ ապրանաց տերերը մաքսատան վերատեսուչ Էտիպ էֆէնտիին դիմած են վնասուց հատուցում պահանջելու համար և կը յուսացուի թէ կարգադրութիւն մը լինի։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԵՏՐԱՊՈԼԻՏԸ

Տրապիզոնի յոյն հասարակութիւնն հեռագիր մ'ուղղելով Ֆէնէրի Պատրիարքարանին, տեղւոյն մետրապոլտին հրաժարեցումը պահանջած է, որուն դէմ բազմաթիւ գանգատներ կան։

Երէկ յատուկ յանձնաժողով մ'ի նիստ գումարեցաւ ի Բ. Դուռն ընդ նախագահութեամբ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և զբաղեցաւ Սիւէդի ջրանցքին ծանուցեալ խնդրով։

—Կայս. կառավարութիւնը պայմանագրութիւն մը պիտի կնքէ Արընշիի մէջ վաճառելու համար տեղւոյն հանքին մէջ գտնուած պղինձներն։ Այս վաճառում տեղի պիտի ունենայ Լոնտոնի հրապարակին գնոյն համաձայն։

—Ռուսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Օնու երէկ Օտեսայի ճանբով Բեռլերպուրգ ուղեւորեցաւ արձակուրդով։

—Վճռաբեկ ատենի հուգուդի ճիւղին անդամ Թասիսին էֆէնտի, որ Սուրիա գնացած էր տեղւոյն դատական գործոց վիճակը քննելու պաշտօնով մայրաքաղաքս վերադարձաւ իւր հիւանդութիւնը դարմանելու համար։

—Թուէր կ'իմանայ թէ երմտական նախարարութիւնն երէկ ծանուցած է Օսմանեան կայս. Պանքային որ իւր Պոլսոյ մասնաճիւղն վճարէ Սէնիի Պերտներու յունիսի մասնավճարն որոց մէկ մասը ցարդ վճարուած չէ։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն հեռագիր մ'ուղղելով ամեն կողմ հրամայած է քննել և տեղեկագրել թէ խաղողի այգիներն որթալուիճով վարակեալ են թէ ոչ։ Այս հեռագրոյ պատասխանն հետզհետէ կուգայ ամեն կողմէ։ կը սուի թէ այս ՇՇասակար ճճին բնաջինջ ընելու համար ազգու միջոցներ ձեռք առնուելով պիտի ծանուցուին ամեն կողմ։

—Նախընթաց իրիկուն փառաւոր երեկոյթ մը տրուեցաւ ամերիկեան դեսպանատան մէջ, ուր ներկայ էին ֆրանսական, գերմանական և իտալական դեսպանք ու դեսպանուհիք, շրուէյտական դեսպան Պ. տէ Էրէնոֆ, և այլ բարձրաստիճան հրաւիրեալք։

—Սրամպոլ կը գրէ թէ անհիմն է մայրաքաղաքիս դիւանագիտական ակմբոց ոմանց մէջ շրջած այն զրոյց թէ Դարատաղի գործակատար Պ. Պարիչ օսմ. կառավարութեան կողմէ մանաւոր պաշտօն մ'ունի Նիբիդա իշխանին մօտ։

—Ինչպէս կը յիշուի, Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Հիճազէ, Եէմէնէ և Ափրիկեան Տրիպոլսէն հարիւր յիսսուն ութ իսլամ պատանիք մայրաքաղաքս բերուած են և կը դաստիարակուին պատերազմական, երկրաչափական և զինուորական նախնական վարժարանաց մէջ։

Այդ, Վեհ. Սուլթանը նկատելով որ այդ պատանիք իրենց ծնած երկիրներու ջերմ կլիմային վարժուած են, հրամայեց որ ձմեռուան ներկայ եղանակիս ցուրտ օդերուն դէմ պատսպարուելու համար իւրաքանչիւրին տրուի երկու զոյգ ֆանելա գուլպա, մէկ զոյգ բրդէ ֆանելա և միանգամայն մէկ մէկ օսմանեան ոսկի։ Ն. Վեհափառութիւնը հրամայեց հինգական ոսկի տալ մայրաքաղաքիս վարժարանաց մէջ դաստիարակուող վեց պարսիկ պատանեաց որք վերջերս յատկապէս մայրաքաղաքս բերուած էին։ Վեհ. Սուլթանի սոյն հրամանը գործադրեց Թիկնապահ Ֆերիկ Բէյզ փաշա։

—Կը յիշուի թէ Սուրիոյ յունաց և կաթոլիկներուն միջեւ վէճ մը ծագած էր, առաջնոց եկեղեցիներուն վերջնոց ձեռամբ գրաւելուն պատճառաւ։ կառավարութիւնն հրամայած էր տեղական յանձնաժողով մը կազմել խնդրոյն քննութեան համար, և Մուսուլէն առնուած տեղեկութեանց նայելով, տուած վճիռը նպաստաւոր է յունաց, որոց պէտք է յանձնուին իրենց եկեղեցիներ։ Այս որոշում հաղորդուած է կայս. կառավարութեան որ անոր գործադրութիւնը պիտի հրամայէ։

—Ազգեանդրիայէն կը գրեն թէ Պ. Քալլարտի պաշտօնն որ կը վերաբերի Եգիպտոսի մէջ միմիայն օսմանեան ծխախոտ ներմուծել տալու, յաջողելու վրայ է։

—Թէէ Արշիպլոգոսի կղզեաց կեդրոնը Քիոսէն Հռոդոս փոխադրուած է սակայն առևտրական դատարանը Քիոսի մէջ կը մնայ միշտ այդ կղզւոյն առևտրական կարեւորութեան պատճառաւ։

—Երէկ ժամը չորսին Բերայի Թըրամվէյն, որոյ կառապանն էր Կարնեցի Տուրսուն, սրարշաւ Գալաթիա իջած պահուն Օսմ. Պանքայի առջեւ մէկ Կաղալի անուն մուրացիկ կնոջ մը զարնուեցաւ։ Խեղճ կինն ահիւներուն տակ մնալով անմիջապէս մեռաւ։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է կառապանը։

—Այս գիշեր Բերայի Շիտակ ճամբան հրդեհ ծագելով, մամաճ։ի խանութ մը և տուն մը այրեցան։

—Այս օրերս Սէրայէվոյի մէջ մեռեր է ի հասակի 102 ամաց, Մէհմէտի Զէհիր անուն ծերունի մը, որ աւելի ծանօթ է Զէհիր Պապա անուամբ։ Այդ մարդ բնիկ Պուխարացի է և մին էր վերջին եէնիչէրիներուն։ Երբ 1826ին, Սուլթան Մահմուտ Բ. Ջնջեց եէնիչէրները, Զէհիր Պապայան ողջեցաւ Ռուսիա փախչիլ։ Այն ժամանակն ի վեր յաւելայ կեանք մը կը վարէր, և քառասուն տարի առաջ Սէրայէվո հաստատուեցաւ, ուր, գրաւումէն առաջ, տեղւոյն Բիւշրէխ վարժարանին մէջ կառավարչի պաշտօն կը վարէր։ Զէհիր Պապա մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելէր այդ քաղաքին մէջ և շատ գովեստիւք կը խօսուի նորա բանաստեղծական տաղանդին վրայ։ Իւր բանաստեղծութիւնք, որք պարկեշտ լեզուաւ հրատարակուած են ի Կ. Պոլիս, շատ կը կարդացուին։ Զէհիր Պապա կը թողու այրի կին մը, երկու որդի, որոց մին հաղարապետի աստիճան ունի օսմ. բանակին մէջ ու գուսար մը։

(Լ. Հերալտ)

—Լէյթարէյլ Իզմիրի Առեւտր. Սենեկին և Այտընի նահանգին երկրագործական տենեկին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ հետեւեալ իրողութեանց վրայ։

Սելանիկէն կը գրեն թէ իրը 15 տարի առաջ գաւառին այլեւայլ կողմերը փորձուեր է ամերիկեան բամպակի հունտ Սերմանել։ Այդ հունտը որք ինամով կը պատրաստուին ի Միացեալ Նահանգս, ցանուեր են այլեւայլ տեղեր ուր մինչեւ այն ժամանակ տեղական բամպակի հունտ կը գործածուէր։ Այս փորձ կատարելուս յաջողելով, տեղական հունտէն լաւագոյն արդիւնք տուեր է ամերիկեանը։ Սելանիկի հանրօգուտ մտաւորի վարչութիւնը փափաքելով որ նոնանգին բոլոր երկրագործք օգտուին այս արդիւնքէն, մասնաւոր գումար մը ղրկած է Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, որպէսզի ամերիկեան բամպակի հունտ գտնել տան։ Այս հունտեր յետոյ երկրագործաց պիտի բաշխուին։ Յիշեալ Մտաւորի վարչութիւնը փափաքելով նաեւ դիտութիւն ընծայել գետնատնձորի մշակութեան, որ յոռի եղանակաւ կը կատարուի, ուրիշ գումար մ'ալ ղրկած է Նամիկին Ֆրանսայի մէջ գնել տալու համար մշակեալ գետնախնձորի տեսակին ազնուացնելու յարմար սերմեր։

—Պ. Պ. Մահու և Պլիմ որք ժամանակէ մի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէին ի դիմաց Պ Տօնոնի՝ ասիական երկաթուղեաց շինութեան խնդրոյն վրայ կայս. կառավարութեան հետ բանակցելու համար, Բարիզ ուղեւորեցան տարեգլխոյ տօնելուն պատճառաւ։ Այդ պարոնայք Կ. Պոլիս պիտի վերադառնան յունուարի մէջ։

—Ֆա՝ Դատական նախարարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Սկիւտարի դատարանին վրայ որ, կ'ըսէ, ժամանակէ մի վեր շատ անկանոն կերպիւ նիստ կ'ընէ, հակառակ գործոց շատութեան։ Այդ դատարանի նախագահը՝ Բէյատ պէյ՝ եէնի գիւղ բնակելուն պատճառաւ կ'երեւի թէ դժուարութեան կը հանդիպի Վերին Վստիրէն մինչեւ Սկիւտար երթալու։ ուստի շատ անգամ բարտապը կը ծանուցանեն դատ ունեցող անձանց թէ նիստ չեստնծըգուած է նախագահին բացակայութեան պատճառաւ։ Ֆա՝ կը յարէ թէ օգնական անդամ Զիա պէյ և հարցաքննիչ դատաւոր Ճէվալ պէյ եւս բացակայ կը գտնուին յաճախ։

ՆՈՐԱՀԱՒԱՐ ԳՈՐԾԻՔ ՍԻԿԱՌ ՇԻՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Սոյն ճարտարուեստ գործին, որոյ միջոցաւ վայրկենական արագութեամբ և շատ ձեւաւոր սիկառներ կը պատրաստուին, եւրոպական ճարտարագործութեան նորագոյն սիրուն գիւտերէն մին է։ Իւրաքանչիւր գործիքի հետ կը տրուի գործածութեան եղանակը բացատրող երեքլեզուեան ազդ մը։

Գործիքին մեծութիւնն է մէկ մատնաչափ։

Կը ծախուի, խիստ դիւրամատչելի գնով, ԲԵՐԱ, Դալգիճա Սէրայի դիմաց, ծխավաճառ Պ. Նշան Փափաղեանի քով, և ԶԱԼԱԹԻԱ, Մամիանէ, Պ. Շիլեանցի խանութը, Ռուսաց փոստայի մօտ։

1340 2—6

Հրատարակուեցաւ ՀՆԳԱԿԻ 6ՐԴ ԹԻՒՆ հետեւեալ բովանդակութեամբ։

Ազգային տեսութիւն. — Խրատական — Երկու դրացուհիք. — Տրապիզոնցի Նաւավարաց Նամակագրութիւնք. — Սանասարի բոժոժիկ. — Սեւ դղեկի աւերակները։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 17 Դեկտեմբեր

Օսմանեան Բանսարկութիւն

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոյ. (Մինչ. Գ.)	Սերի	Գ. կ.	15 12½
Պօրսային գոյնուէնին վերջը	»	»	15 11½
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուելէն	»	»	15 11
Բարձրագոյն գին	»	»	15 11
Նուազագոյն »	»	»	15 11
Կէս օրին	»	»	15 11

ԻՍԹԻԴԻԱԶԸ ՏԱԹԵԼԻ

Երէկ երեկոյ	34 24
Այս առաւօտ	34 24
Կէս օր	34 18

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԹԼԹՈՅ

Փոխառութիւն 1858)	Սերի		23
» 1862)			
» 1860)			
» 1863) B	»		14 5
» 1872)			
» 1865)			
» 1869)	»	0	15 11
» 1873)			

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄԻՑ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	4	10
Քրէտի ժէնէրալ	Գ. կ. Օսմ.	»	6 35
Գանք տը Ֆրանս	»	»	6 30
Սօս. Շանժ է վլէէօր	»	»	4
Թրանսատլ	»	»	362 ½
Լուսէլի երկաթուղի	Ֆր.		35 50
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		—
Բանքէթուրթ Լաբրիսմի	»		127

ԸՆԼԻՑՔ ԴՐԱՄԻՑ

Օսմանեան ոսկի	ՊՐԼ		100
20 Ֆրանգնոց	»		88 4
Անգլիական ոսկի	»		110 36
Բէլ Իմպերիալ	»		90 35
Ռիմիմց	»		50 30
Ռուսական	»		40 24
» արծաթ	»		74
Ֆլորին	»		— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»		109 35
Վիէննայ	»		104 20
Հիմնոց	»		104 20
Մէթալիք	»		101
Ռասիդիէ	»		15 10

Հավասի գործակալութիւնը քաղաքական հեռագիր և Պոլսոյ չհաղորդեց այսօր։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԲԱՂԵՇ, նոյեմ. 24

Երբեմն կը կարդանք Բաղէշից լուրեր. չգիտենք թէ յարգելի թղթակիցն ինչո՞ւ չգրեր Դեհեցի գաղթականաց մասին որ վեց ամիսներէ ի վեր քաղաքիս եկեղեցեաց բակերու սալայատակների վրայ կը տառապին։ Ժողովուրդ մը՝ թէեւ մոռացած իւր մայրենի լեզուն, սակայն խիստ վառ պահած ունի իւր հայրենի կրօնի զգացումները։ Քանի օր առաջ Ս. Կարմրակն եկեղեցւոյ բակի մէջ մի խումբ բրդախօս ընտանիք մի քահանայի շրջապատած մեծ աղմուկով ու արտասուքով ձեռքերը կը լղէին։ այդ տեսարանով Առաջնորդարան մտան։ խեղճ քահանան ալ թէեւ հայերէն չգիտեր, սակայն հասկացուց որ այդ խմբի անձնագիր հովին է եղեր, որոց համար եկած է ի Բաղէշ ազգայիններէն նպաստ խնդրել։ Ինչպէս յարմի է այս ժողովուրդ բաւական տաք կլիմայի մէջ մեծցած է, սակայն անօթութեան պատճառաւ ցուրտ երկիրներու մէջ գալով ձմեռս ցուրտն պիտի կոտորուին. չատերն արդէն այս օրէն սկսեալ հիւանդանալով ետ կը դառնան և կէս ճանապարհին կը մեռնին եղեր։ ոմանք Պուլանրխէն ետ կը դառնան, ոմանք Պուլանրխի մէջ ուտեստ չգտնելով Բաղէշի մէջ կը մնան։ Ամեն կողմերէն լուրեր կ'առնենք որ հաց պակաս է. գիւղացիներն իրենց ձմեռուան պաշարն անգամ չունին.

կան տեղապահ հօր յանձնարարագրով և Գաւառ. Խառն Ժողովոյ որոշմամբ։ Վստահ ենք որ վանքն իւր բարերարաց շնորհիւ վանք կոչուելու արժանաւորութիւն պիտի ունենայ իւր փառաւոր վարժարանով։

—Փոլիչայի Ժանտախտն օր ըստ օրէ կը ծաւալի մեր գիւղացւոց մէջ. տեսակ մը հայ անուան տակ ապրող անձինք թշուառ գիւղացւոց մէջ մտած բարեգործութիւն (.°) կ'ընեն, ստակ կը ցրուեն, չորս արծաթ տալով տեղւ'ի Կ. Պոլիս մի օսմ. ոսկի ստանալու պայմանաւ։ Գիւղացիներ չեն զգար թէ նոքա իրենց արիւն ծծողներն են։ Այս չարթնու մի խելացի գիւղացու հանդիպեցայ որ իւր յԱթէնք պանդխտող եղբարց կը գրէր. «Հերիք եղաւ որ ձեր աչխատանքի կէսը փոլիսաչց տաք. Բ..... Մ..... մեր տունը քանդեց, թո'ղ զձեր տուած վերադիր՝ երբեք լիրա ալ գլխից կտրեց մեր գիւղացի Հազրոյի պարտքի դէմ։ Ձեր ճրժերը խեղճ են, դարձէք ձեր տան ու բնի վրայ, ձեր ընտանեաց աչքերը լալէն կորցեր է ևն։» Գիւղացին բաւական գրել գիտէր և այս տեսակ հաշիւներուն ալ տեղեակ էր։ Նոյն օր իմ ներկայութեան փոլիսաչի կոչուած ամենէն գթասիրտ համարուող վաճառականից 10 լիրա փոլիչա. նա մի ամսոյ համար երեք լիրա վերադիր պահանջեց, սակայն ես արգիլեցի, խոստանալով քան օրէն փոստով բերել տալ։ Գիւղացիք փոստի վրայ գաղափար չունին, բոլորովին զուրկ են այս տեսակ հաշիւներէն։ Խիստ ճչգրիտ նկարագրած էին գիւղացւոց կեանքը Պ. Պ. Ե. Տուտուխեան և Մուշի Թըղթակից Գեղամ։

—Անցեալ կիւրակէ նոյեմ. 1 տեղւոյս բողոքականաց Ժողովարանի մէջ կռիւներ եղած են իրենց քարոզչի հետեւեալ քարոզին։ «Միսիոնարաց առաջին քարոզները հակառակ են բոլորովին արդի քարոզութեան։ Բողոքական Ժողովարանաց մէջն իսկ միաձեւութիւն չենք գտներ, երբեմն կ'արգիլէին մեզի խորշիլ այն բաներէն ինչ որ այժմ իրենք կը գործածեն։ Ուրեմն ինչո՞ւ բաժնուեցանք մենք մեր նախնեաց եկեղեցւոյ գրկէն որ աւելի կանոնաւոր ու միակերպ զարգեր ունէր իրեն մէջ։ Նոքա տեսնելով մեր արդի ընթացքն՝ իրաւունք պիտի չունենա՞ն մեզ դատելու զմեզ ևն։» Քարոզիչը խաչեր տեսնելով Ժողովարանի մէջ խօսեր է վերոգրեալները։ Ժողովականներէն ա-չաղուրկ մը սպառնացեր է այլ ևս չ'յաճախել ի Ժողովարան քանի որ խաչեր կան ի Ժողովարանի, ոմանք ևս կ'սպառնան չ'յաճախել եթէ խաչերը վերցուին։ Այս վիճաբանութենէն յառաջ կուգան բարձրաձիչ կռիւներ. եթէ Մր. Բօլ մը քանի վայրկեան դանդաղելու լինէր, գաւազանաշարժութիւն տեղի պիտի ունենայ եղեր։ Այսպէս կ'արձակուի Ժողովուրդը Ժողովարանէն, վէճի տակ թողլով խաչերու խնդիրը։

—Այսոյս ուրթին տեղւոյս Մաք. Օր. վարժարանի Դ. տարեդարձի հանդէսը կատարեցաւ ի Կարմրակ Ս. Եկեղեցի։ Տեսչութիւնն իւր երկու տարուան հաշիւները ներկայեց. կը ցուցնէր որ 570 դահեկան բաց մ'ունէր, զի այս տարի հակառակ այնքան ջանքերու յուսացած քայլերութիւնները գտած չէր։ Օրիորդները երկու տարուան ընթացքի մէջ զգալի յառաջադիմութիւն ունեցած են, բայց ափսո՛ս որ այս վարժարանն էլ իւր գոյութիւնը պիտի չկրնայ պահպանել, զի հանդէս կատարուին անդամ կ'արգիլուէր Եկեղեցւոյ Թաղականութեան միոյն կողմանէ։

—Խնդրակատարի որբանոցի քան գիշերօթիկ ուսանողներէն ուրթ հոգի միայն մնացած են, զի վանուց հոգաբարձութիւն սխալած է Հալբօ անուն տգէտ անձի տեսչութեան յանձնել վանքն որ թէ՛ աչակերտաց ու թէ ժողովրդեան գայթակղութեան պատճառ եղած է։ Հոգաբարձութիւնը գրած է ի Բաչ—Դալէ Մոկացեան Դեր. Մեսրոպվ վարդապետին որ իւր սիրելի որբանոցին օգնութեան համար նոր վանուց վանահայրութիւնն ստանձնելով. թէեւ հաճութիւն տուած էր, սակայն ցարդ տեղս հասած չէ։ Քաջալոյս ենք որ Դեր. Մեսրոպվ վարդապետի ներկայութեամբ վանքն ու որբանոց իրենց առաջին վիճակէն աւելի լաւ պիտի լինին։ ՆՇԻԿ

ՕՐՏՈՒ, 4 Դեկտ.

Ինչպէս Իւնեալի մէջ նոյնպէս նաեւ Օրտուի մէջ Դ-ԼԷՆՏՆԵՐ Ժողովրդեան անուր անիրաւութիւններ կ'ընեն։ Տեղւոյս գայմագամն ու Ժողովականք չգիտենք ինչ անիմանալի պատճառներով ոյժ կուտան Դ-ԼԷՆՏՆԵՐՈՒ՝ անոնց առնիրաւ պահանջումները գոհացնելով։ Վերջին օրերս Ժողովուրդը խմբովին ադիրագրեր մատոյց տեղական կառավարութեան. և ի վիլայէթ այսօր կամ վաղը պիտի հանրագրին գործածած զեղծումները մի առ մի թուելով. կը յուսանք որ այս մասին արդիւնաւոր տնօրինութիւն մը պիտի լինի վիլայէթէն։ Եթէ միլլէթզիմը այս ձեւով մէկ երկու տարի եւս չարունակէ աղքատութիւնն ու թշուառութիւնն իւր ցուրտ թեւերը պիտի տարածէ այս ամենախեղճ Ժողովրդին վրայ որ արդէն շատ բաբելաւ վիճակ մը չէր ունեցած մի քանի ամիսէ հետէ, բերոց Նուազութեան և վրացի աւազակաց չարագործութեանց պատճառաւ։ Միլլէթ զիմք մեծամեծ գումարներ կը շահին անիրաւաբար Ժողովրդեան արիւնը ծծելով և զան անօթի թողով։ Շատ ցաւալի է այս վիճակն և զօրաւոր դարմանի մը կը կարօտի։ Ընթերցողաց շատերուն յայտնի է արդէն որ գիւղացին իւր արդար տուրքն ու տասանորդը վճարելէ յետոյ հազիւ թէ կարող կը լինի 6-7 ամսուան պարէն մէկ-դի դնելու։ այդ պարէնն հատնելէ վերջ գիւղացին հազար ու մէկ դժուարութիւններով լեռնէն փայտ կտրելով և զան իրեն քամակովը քաղաք բերելով ու շնչին գներով վաճառելով խիստ խեղճ կերպով կը հոգայ մնացեալ ամիսներուն համար հարկ եղած պարէնը։ Արդ եթէ գիւղացին լիովին զբաղուի այն մաս մը հատիկէն ալ որ իւր տուրքերը վճարելէ յետոյ կաւելնար, ի՞նչ պիտի ընէ և ի՞նչ կարող է ընել։ Եթէ չամաղնցուքթիւն ըրած չեմ լինիր, պիտի ըսեմ թէ իրաց այս վիճակին մէջ գիւղացիք պարզապէս միլլէթզիմներու համար կ'աշխատին, իբր ընտանի կենդանիներ և կամ մարդամեքենայ։ Միլլէթզիմը տասանորդը կրկին առնելէ ալ գոհ չլինելով՝ ստէպ երեք անգամ կ'առնուն զանազան ապօրինի միջոցներով։ Կը յուսամ թէ ձեռնհաս իշխանութեան կողմանէ այս զեղծմանց շուտով վերջ մը տրուելով այլ ևս այս նիւթին վրայ ծանրանալու հարկը չեմ զգար։

—Ազգային կրթական վիճակն հոս այժմ յետադէմ վիճակի մէջ է. այս քաղաքն որ ատեն մը կիրսանի և այլ մերձակայ քաղաքներու օրինակ կը հանդիսանար պահելով կարգաւորեալ վարժարան ու հմուտ դասատուներ, չգիտեմ ինչու ներկայիս մէջ օրինակ չառնուր կիրսոնցիներէն որը մի քանի տարիներէ ի վեր կը չարունակեն կանոնաւորապէս աղջկայ ու մանչոյ երկեռ երկու վարժարան, առանց ուշ դնելու ու վհատելու մի քանի խռովարոյզ ու անմիտ հայերու մէջտեղ յարուցած խնդդոններէն՝ որովք կը կամէին հիմնայատակ կործանել դպրոցն ու ամեն ազգօգուտ հաստատութիւնք՝ գծուծ շահախնդրութեամբք և գծուծ կրիւք։ Առեւտրական գործոց տարտամ վիճակն և չգիտեմ ուրիշ ինչ տեսակ անձնական հոգեր կ'բսեն պատճառ եղեր են այս թուլութեան ու անտարբերութեան։

Սակայն չգիտեմ թէ ադոնք կրնա՞ն բանաւոր պատճառ մը համարուիլ այս մեռելութեան. միթէ մէկը հոգ ունեցած ըլլալուն համար հաց չո՞ւտեր, և քանի որ դպրոցն ու դաստիարակութիւնն հացէն աւելի կարեւոր ըլլալը կը խոստովանինք, կրնա՞նք ներողութեան արժանանալ երբ սնոտի առարկութիւններով չենք ճաչակեր այդ բարոյական հացէն որ աւելի կ'արժէ քան մեր նիւթական հացն։ Թուի ինձ թէ անտարբերութիւնն և անզգայութիւնը Ժողովրդային յառուկ հիւանդութիւն մ'է ուրիկ վարակուած կ'երեւին Օրտուցիք նման Իւնեացւոց։ Սակայն քանի որ դեռ նոր է այս պատ, ես կը սիրեմ յուսալ որ պիտի գտնուին այնպիսի բարեսէր անձինք որը չուտով դարման պիտի տանին այս բարոյական հիւանդութեան և Օրտուի դպրոցն այս կերպով վերստին պիտի ստանայ իւր նախկին դիրքն ու բարեկարգ վիճակն զոր լսելով ամեն ազգասէր հայ պիտի ուրախանայ։ ՄՈՒՐԱՏ

ՀԱԼԷՊ

(Շար. երեկի թուոյն 4 վերջ)

Փողոցներու մէջ կարելի չէ գտնալ երկու հաս խաղցող տղայք, որովհետեւ ամէն տղայ կամ դպրոց կ'երթայ եւ կամ վարպետ արհեստ սովրելու. յաճախ այս վերջինը կը նախընտրուն ուսկից կուսան հացը՝ և ոչ խել մը ութիւններէ որ դժբաղդաբար կը շլացնեն հարց աչքերը, եւ կ'սպաննեն խեղճ տղայոց ժամանակները. արհեստ եւ գործ փոխելու սովորութիւն չունին, եւ յորդւոց որդի կը ժառանգեն իրենց հայրենական արհեստը, այնպէս որ այսօրուան ներկայարին հայրն ալ ներկարար էր, պապն ալ, հաւն ալ եւ ինք ալ որչափ հարստանայ դիտաւորութիւն չունի ոտքն ալ ըլլալու, այլ ներկարար կը մնայ եւ տղուն ալ զայն կը սովրեցնէ, նոյնպէս ալ ամեն արհեստաւոր. մինչեւ իսկ չատ խոնարհներ կան որ չեն գլուեր թէ՝ ո՞ր ասանդն է վեր է որ այս խոնարհը իրենց ձեռքն է. ամբողջ քաղաք հարստութեան մէջ կը ըլլայ եւ այնպիսի մարդկան քով հազարաւոր լիրաներ կը գտնուին որք կամ Բ-ՐՂԷՆ են կամ պ-ՊՇ եւ կամ Ֆ-ՊՇ, և այս ոչ թէ մէկ երկու այլ մեծամասնութիւնը գրեթէ. տանց բոլոր դարասիները եթէ ծախուիլ հարկ ըլլայ, իսկոյն գրամ կ'ըլլայ, որովհետեւ կամ խալի են կամ պղնձեղէն եւ կամ արծ-թեղէն, և ոչ թէ կէս ոսկիով առնուած եւրոպական ամ-տներ որք եթէ ծախուելու ըլլան իրենց քառորդ դռնէ չեն բռներ. իրաւոր եւրոպական կարասեօք կահաւորուած բազմութիւն տուներ կան, որք ա'լ արաբական ոսկիներն և արծաթեղէն կարասեօք յզրկացած եւրոպացիներն են ս'սած. սակայն մենք քաղաքին հասարակութեանը համար կը գրենք որոնք ստակ չունիլիք բաները չատ ներս չեն դներ. բայց ասկէ, ի՞նչ հետեւցնելու է. միթէ Հալէպ բոլորովին հին դրութեան մէջ է. — ընդհանրական Հալէպ եւրոպական նորաձեւութեանց խիստ ընդունակ քաղաքն է, այնպէս որ մոտան ուղղակի Փարիզէն կուգայ. եւ թէեւ ժողովրդեան երկրորդական եւ ցէլլահ մասը թունուզի Աբբասի եւ եգիպտոսի ֆէսերով մեծ եւ կապոյտ փիւռիլով, կարճ էնթարիով կամ կապոյտ չալվարով եւ կարմիր եմէնի (մուճակ)ով կը պատին, սակայն վաճառական եւ քաղաքակիրթ դասը առհասարակ եւրոպական լաթեր կը հագնին խիստ վայելուչ կերպով. իսկ քրիստոնեայ տիկնայք եւ հրեայք բոլորովին չրջազգեստ կը հագնին միջտ մոտային հետեւելով, բայց շափկայ չեն դներ եւ մոտաքսեայ սաւաներով դուրս կ'ելան Հալէպցիք ինչ որ ալ հագնին եւ ինչ որ ծախսեն միշտ գլուխն իրենց չարը, եւ ամէն օր իրենց օրական չարը չէ որ կը ծախսեն, այլ տարիներ յառաջ չհած գրամներն զոր դարձեալ անհաշիւ չէն վատներ. մ'չգեռ քաղաքներ կան որոց բնակչաց մի մասը, վաղուան չահելիքը այսօր չուայլելէ ի պատ եթէ յաջողի փոխառուելիքներ կ'ընէ գլուխ մը եւ կամ ամեն գիշեր զրսանքով անցնելու համար։ Քրիստոնեայք ամուսնութեան մէջ անտարբեր են եւ թէ 20—25 տարեկան հասակնուն մէջ կամուսնանան կամ ամուրի կը մնան եւ կամ 40—30 տարեկան հասակնուն մէջ կ'ամուսնանան, որոյ համար ալ քրիստոնէից մէջ երկու սեռէ բազմութիւն ամուրիք կը գտնուին. իսկ մահմէտականաց եւ հրէից համար սեռսէ պարտաւորութիւն մ'է ամուսնութիւնը, մանաւանդ այս վերջինիներուն որոնցմէ ոման եւ հինգ տարեկան ամուսնացողք, չատ կան. թէ՛ ի սէր դրամատիրին որ պարտաւորեցուցիչ եղած է ամէն հրեայ աղջկան համար, եւ թէ՛ ի պահպանումն հայրենի առանդութեան եւ կանոնաց. քրիստոնէից համար դրամատիրը ընդհանրացած չէ, բայց այսու ամենայնիւ 3-600 լիրայով հասարակ արհեստաւորներու աղջիկներ չատ կը գտնուին, զորս չահած են իրենց փափուկ ձեռքերով աչխատելով. բայց Մահմետականաց մէջ ամուսնութիւնը խիստ տարբեր է, եւ ամէն ոք ամուսնանալով բնական է որ աղջիկները չատ յարգի ըլլան. եւ փոխանակ աղջկան՝ տղան կը վճարէ որոշեալ գումար մը իւր հարսնացուին՝ նշանախօսութեան ժամանակ. ամուսնութեան եւ բազմակնութեան արդիւնքն է բազմածնութիւն, որով օժտեալ է Հալէպի թուրք տարրը եւ որոյ մէջ առաջին տեղը բռնած է տեղւոյն երեւելիներէն Հաճի Հասան պէյ իւր քառասուն արու հարազատ զաւակներով, որոց ամէնքն ալ ամուսնացուցած ըլլալով բազմաթիւ թոռներու նահապետն է եւ չատ անգամ չկրնար որոշել թէ ո՞րը ո՞ր տղուն է. Պարամի օրերը իւր ստուար սերունդը արաբական նժոյգներու վրայ նստեցուցած կը ներկայանայ կուսակալին եւ բարեմաղթութիւններ կ'ընէ վասն կենաց Վ.Հ. Կայսեր եւ վասն յաջողութեան Օսմ. Կայսրութեան։

* * *

Հալէպ հանուն նահանգին կուսակալանիստ քաղաքն է եւ իւր իրաւասութեան տակ են Իսպիպ, Իսկէնտէրուն, Պէյլան, Անթաքիա, Թիլիս, Մասարա, Ճիսրշուղուլ, Այնթապ, Տէրզօրի մութասարրիֆութիւնը եւ անապատային Արապներու վրանարնակ Հասիսի, Անէյէ եւայլն ցեղերը. Մարաշու մութասարրիֆութիւնը իւր Զէյթուն Հաճն եւ Էլբիսթան գաւառներով. Եդեսիոյ մութասարրիֆութիւնը Պէրէճիկ Սէվերէկ եւ այլ գաւառներովը եւլն եւլն չատ մը գիւղաքաղաքներ եւս, որոց ամենուն ալ ծանրակշիռ գործերը իրենց լուծումը Հալէպէն կ'ստանան։ Քաղաքին մէջ բազմաթիւ օտարախօսաւորներ կան. եւ Եւրոպական ամէն ազգութեանց հիւպատոսներ և հիւպատոսարաններ եւս կենալով՝ կը պաշտպանեն իրենց հպատակ տգգաց շահերը. յառաջնումն հիւպատոսաց ազդեցութիւնը երբեմն անդր քան զչափ յառաջանալով, ամէն գործերու ուղղակի եւ անուղղակի կը միջամտէին. սակայն այժմ ոչ օր չիրնար եկլալ գծուած սահմանէն դուրս։ Բնակչաց թիւը երկու հարիւր յիսուն հազար կը համարուի, որոց կէսէն աւելին թուրք են. իսկ մնացեալէն երկու հազար տան մօտը Հրէայ եւ յաւելեալ ամբողջը Քրիստոնեայ որք երկուքի կը բաժնուին, Հին եւ Նոր Քրիստոնեայք։ Հիներն են Հայք. Յոյնք եւ Ասորիք. իսկ Նորերը ամէն ազգի Բողոքական եւ Կաթոլիկ դարձած մասը։ Բողոքականութիւնը բարեբաղդաբար չկայ ըսել է, որովհետեւ թէեւ փոքրիկ տուն մը եւ վարժարան մը կայ, սակայն խիստ աննշան մաս մ'է հոն յաճախող հասարակութիւնը եւ բազմաթիւ են ազատդիւն աշխատութիւնք, արարերէն լեզուաւ գրուած հրատարակիչ գրքերով կը ցուցնեն որ տիրոջը գործը հոս չպիտի յառաջանայ։ Բայց պապականութիւնը այնչափ յառաջացած է որ, որ կողմ որ դառնաս պապական հեղեղին մէջ պաշարուած կը գտնես գրեթէ։ եւ կ'սոսկալիս խոստովանելու որ Պապական յաղթանակին ոստանն է Հալէպ. ուր եղած Ջերմեռանդ ուղղափառները մինչեւ իսկ Իտալիա եւ Սպանիա կարող չեն տեսնել. ամէն տարի հազարներով ներսական կոնդակներ և սրբոց մասունքներ հասնելով Հռովմէն, ջերմեռանդ Ժողովրդենէն կը փոխարինուին գաղղական ոսկիներով. իսկ արքայութեան մուտքը խիստ գծուարամատելի ըլլալով մի միայն տակ չատ վճարողներուն վերապահել է որք բազմաթիւ են Հալէպի կաթոլիկայ մէջ. իգական սեռը բոլորովին կը թոլիկայ մէջ. իգական սեռը բոլորովին կը ազդերին իշխանութեանը ենթարկուած ըլլալով, գրեթէ ընտանեկան ամէն գործոզութեանց մէջ մաս ունի կղերը. և երբ գործի մը մէջ հակառակ իւր հրահանգաց քիչ մը ըմբոստութիւն տեսնայ, իսկոյն առաջքը կ'առնու ծանր ապաշխարանք մը սահմանելով յանցեցելոյն, որոյ իւրաքանչիւր խօսքերը անդառնալի պատգամներ են։ Կաթոլիկութիւնը իւր համոյն ճիւղերովը արմատացած է, այնպէս որ մէկ կողմէն տեղացի քահանայք, միւս կողմէն լատին կրօնաւորք, անդիէն Ճիզուիթը, ասդէն Սուլիկեանը, Ֆրանչիսկեանը, արքային, քօլէճցին, վերջապէս պապականութեան բոլոր միաբանութեանց դասակարգութիւնները արտաքին ընդգրկած ըլլալով չեն թողուր որ չուրջը նայի Ժողովուրդը եւ այսպէս տխուր վիճակի մէջ առխարխափ կը դեգերին ու կը դեգերին մը-թութեան մէջ առանց լոյս տեսնալու յոյս մը եւս ունենալու, որովհետեւ վերոյիշեալ միաբանութեանց իւրաքանչիւրը յատուկ դպրոց և եկեղեցի ունենալով Հալէպի մէջ՝ նորահիթիթ սերունդը իրենց բովէն զտելով կը ձուլուն պապականութեան կաղապարին վրայ. բազմաթիւ դպրոցներէն ամենէն երեւելին է լատին կրօնաւորաց բացած գիշերօթիկ Սէյշ., ուր առանց ազգի և կրօնի խտրութեան աշակերտ կ'ընդունուին, և միջնակարգ ծրագիր մ'ունին, բայց ոչ զերծ պապականութեան փրօփաղանդայէն. իգական սեռի համար եւս դպրոցներ ունին կուսանաց տնօրինութեան տակ. ի մի բան ամէն պաշարներով բեռնաւորաց կարմ եւ պատրաստ են, թէ՛ հոն կաթոլիկները ձեռքէ չհանելով աւելի եւս ամրապնդելու Հռովմայ աթոռոյն հետ, և թէ՛ առաջին առթիւ յարձակելու ուեւէ ազգի վրայ՝ եթէ դզոն ինչ անպաշտպան և պառակտեալ գտնան զայն. հեղ մը մուտ գտնալէ վերջ անհնար է արտաքսումին, և այսօր մարդ զարմանօք կը տեսնայ որ ամբողջ սիւրիական Հալէպի մէջ սիւրիանի մը չկայ և ամէնքն ալ կաթոլիկ եղած են (որոց կաթուղիկոսն եւս կաթոլի՛կ է և անդ կը նստի,) բայց միայն ընանիքի մը, Ընթանիոս Ազար անուամբ՝ որ տեղւոյն երեւելի վաճառականներէն է, և ամուսնացած հանգուցեալ Միսաք ամիրայի թոռներէն միոյն հետ. մի միայն այս անձը պահած է իւր կրօնն ու ազգութիւնն։ Ցունաց ալ մեծագոյն մասը բաժնուած են իրենց հայրենի եկեղեցիէն և այսօր Ցունաց կրկինը Ցոյն կաթոլիկներ կան. Մարոնիները ամբողջ կաթոլիկ են. իսկ մեր ազգայինք առաջնորդի մը երեսէն տարիներ յառաջ խմբովին դիմած են ի կաթոլիկութիւն՝ և այսօր բնիկ Հալէպցի մինչդեռ 40—50 տուն հաւատ հոյ կը գտնուի՝ երկու հազար տան մօտ Հայ կաթոլիկներ կան իրենց յատուկ առաջնորդով, որոց մեծագոյն մասը քաղաքին երեւելի անձնաւորութիւնները կը կազմեն Սուքիասեանի, Այալտանեանի և այլներու նման, որոց քով հայութեան նմայն իսկ չէ մնացած, ոչ լեզու, ոչ անուն ոչ զգացում և ոչ այլ ինչ, որովհետեւ կաթոլիկութիւն ազգութիւն չճանչնալով իւր բոլոր փարթամը ի մի կաթոլիկութիւն կը մկրտէ զայն ըստ սէրունեան բանին ըլլան մի հօտ և մ'ի հովիւ։

* * *

Հալէպի մէջ երեք հարիւր տան մօտ հայեր կան որոց մեծագոյն մասը գաղթականներ են Արապկիրէ, Զմչածագէ, Կիւրինէ և այլ տեղերէ, որոցմէ զատ կան նաեւ չատ մը սասունցիներ որ հացագործութեամբ կ'ապրին և այլ թէ՛ երթեւեկ և թէ խանները բնակող պանդուխտներ։ Քաղաքին ամենամատուցաւոր թաղին մէջ, որ քրիստոնէից կեդրոնն է և Սալիպէ (խաչ) կ'ըսուի, խիստ ընդարձակ բակի մը մէջ շինուած է Բաւասուն Մանկանց հնաչէն եկեղեցին. միեւնոյն բակին մէջ կայ նաեւ մատուռ մ'յանուն Ս. Աստուածածնայ. և ասոնցմէ զատ հոյակապ աւանդատանն ու բաւական ճաչակաւ շինուած դպրոցն եւս դարձեալ եկեղեցւոյ բակին մէջն են եւ բացի ասոնցմէ նոյն բակին մէջ են Ցունաց և մահմէդականաց եկեղեցիներ, որք վերջերս հայերէն գնած են գեարիններէն եւ շինած են իրենց եկեղեցիքը. եօթը քահանայ կայ, որք փոքր ի շատէ ճարտարութեամբ կը խօսին արաբերէնը, իսկ հայերէնը գժուարանուն գալով մինչեւ իսկ եկեղեցական արարողութեանց ժամանակ իւր յատուկ անուն գործածելով հայերէնը իրարու կ'ըսեն ՀԷԳ ԲՈՒԼՈՒ (լուրվաւոր բեր) Ի-ՖԷ-Ի ԸՆ ԲԷՐ (գիրքը բաց) ևն. ժամասացութիւնք թէեւ հայերէն կ'ըլլան, սակայն աւետարանները հայերէն-արաբերէն կը կարդացուին ի դիտութիւն տեղացւոց. շատ անգամ խօսուած քարոզներն իսկ հանուանելով արաբերէն կը կրկնեն քահանայք, որպէս զի ժողովուրդը հասկնայ. ծանուցմունք հայ—արաբ. կ'ըլան. ամբողջ ժողովրդեան լեզուս արաբերէն ըլլալով անուանքն եւս արաբացուցած են. որպէս Եանգուլ, Եիւսուֆ, Ցանէ, Սէլիմ եւն փոխանակ ըսելու Յակոբ, Յովսէփ, Յովհաննէս, Սարգիս. և շատ անգամ բոլորովին հետանալով մեր անուններէն իսկապէս արաբական անուններ կը դնեն որպէս Ճէմիլ, Ըրշդալա, Ալպերլա, Ֆէրֆուլա տղայոց, Ֆէրիտէ, Ճէմիլէ, Վահիտէ աղջկանց համար, որոց առթիւ յաճախ խրատած են զիրենք աստուծոյ բայց անօգուտ Հալէպի ազգայնոց վիճակը երբէք չէ խաղաղած, եւ ի սկզբանէ անտի կգն ու կռիւը մէջերնին անպակաս է, հանգուցեալ Նիկոդայոս եպիսկոպոսէն սկսեալ (որ քիչ մնաց ժողովրդեան մնացած մասն ալ իր հետ կաթոլիկ պիտի ընէր) եւ գուցէ անկից ալ աւելի առաջ. սիրա կուսակցութեանց բաժնուած են, եւ մինչեւ ցայսօր չեն կրցած տարի մը անմրցով անցնել. անշուշտ առանց պատճառի չեն այս անհաշտ կուսակցութիւնք. և ըստ մեզ հետեւեալ երկու կէտերն ըլլալ կը թուին. նախ տեղւոյն տարեկան երկու երեք հարիւր լիրայի մօտ եկամուտ բերող կալուածները, որոց եկամուտներով պէտք է կառավարուին ազգային դպրոցներն, եւ հոգացուին եկեղեցական և առաջնորդական պիտոյքները. ահաւասիկ այս չար մտածումն է պատճառ ամենայն չարեաց, որոյ մատակարարութիւնը ի սկզբանէ անտի տեղւոյն ազգայինք չեն յաջողած որոշել իրենց մէջ. և ուզելով իւրաքանչիւրը ինքը ստանձնել կալուածոց տնօրինութիւնը և եւեմուտքը՝ (պարզապէս ստակը) սկսած են միշտ իրար դուրս խեթիւ նայել, և չատ անգամ ալ առաջնորդները (անշուշտ բացառութեամբ) փորձած են ստակները գանձել. և երբ երկու մրցակիցներու մէջ երրորդ մ'ալ իսկոյն ընակամաբար կուսակցութիւն մ'ալ կաւելնայ, գոյները կը խանդարուին, և ամէն բան ասկն ու վրայ կըլլայ. երկրորդ՝ Ազգայնոց տարբեր քաղաքներէ և տարբեր կրթութիւններէ ըլլալովը տարբեր խելքերու ալ ծառայելը, որոյմէ կազմեալ գաւառական ժողովը չատ անգամ իրարու տարակարծիք գտնուելով, չեն համաձայնիր, և կիսոյն ընդհանուրէն մասնաւորին, և հասարակացէն անձնականին անցնել, որ՝ ոչ ոչ ծագումն կ'առնեն տարին մի քանի անգամ պատահած գանգատմունք, և բարոյապէս վիրաւորելու չար դիտմունք, որոց առիթ չկարենալով այլ ևս տակալ առաջնորդը բնականաբար ուրիշ բան չունի ընելիք եթէ ոչ տալ իւր հրաժարականը, մանաւանդ այն երկու անհաչտ ընտանեաց առիւ որք ամէն օր կը վրդովեն Հալէպի ամբողջ ազգայնոց անդորրութիւնն, և առաջնորդութիւնն անտանելի կընեն։ Բայց ի՞նչ ընելու է, միթէ ափ մը Հալէպցիներո՞ւ զոհելու է Հալէպի պէս քաղաքի մը առաջնորդութիւնը. անոնք խաղալիք չունին, ով որ ալ ըլլայ առաջնորդը թալ տուբ մեռելոց թաղել զմեռելս. բաւական է որ այնպիսի կարող և ազգեցիկ եկեղեցական մը գրկուի որ իւրպահանջել հարկին սանձ դնելով խռովարարաց բերանին, հովուէ իւր հօտը, որովհետեւ Հալէպի առաջնորդութիւն ըսելը պարզապէս երկու երեք հարիւր տուն աղքատաւոր ազգայնոց քարոզչութիւն ըսել չէ, այլ բարձր հովուութիւն մը՝ որ չտարբերիր Կարնոյ, Զմիւռնոյ և այլ բազմազգաւոր առաջնորդութիւններէ. որովհետեւ ինչպէս որ վերեւ բացատրեցինք Հալէպը քաղաքական տնտեսկեսով կիլիկիոյ միմեանց գրեթէ կնուն և եդեսիոյ առաջնորդութեան իսկ նահանգաքաղաքն ըլլալով, այդ քաղաքները բնակեալ ազգայնոց գժտարարոյժ խնդիրները բնականաբար իւր միջոցաւ պիտի ներկայանան կառավարութեան, եւ եթէ ազգեցիկ բանիրուն և ուսեալ կրօնական մը ըստանձնելով զայդ պաշտօն այժանաւորապէս վարէ, ո՛չչափ նպաստած պիտի ըլլայ կիլիկիոյ կաթուղիկոսութեան, Պատրիարքարանին և Բարձրագոյն Դրան, որովհետեւ երկրորդական խնդիրներն հոն լուծուելով, թէ՛ ամէն խնդրոյ համար Պատրիարքարանի ծանրութիւն չըլլար և թէ կարերը ժամանակին լուծուելով գերծ կը մնան աննպաստ հետեւութիւններէ։ Երկրորդ Հալէպի պէս նահանգ մը՝ ուր ամէն տէրութեան հիւպատոսներ և ամէն ազգի բարձրատիճան կղերական ներկայացուցիչներ կան, ինչո՞ւ հայ առաջնորդին աթոռը թափուր ըլլայ. բաւական չէ՞ որ անհովիւ մնացած են Բիւլս, Այնթապ, Մարաշ և այլ Կիլիկեան քաղաքներ, որոց իւրաքանչիւրին մէջ ալ ըստ կարողութեան քիչով բաւականացող մէ յմէկ վարդապետներ անհրաժեշտ են քարոզելու, յորդորելու և օտարին յարձակմանց դէմ պաշտպանելու. Թէեւ Կիլիկիոյ Ամեն. Ս. Կաթուղիկոսը տարին մի անգամ կայցելէ, բայց կարճատեւ այցելութիւն մը չկրնար դարմանել ազգին հազար ու մէկ դաւերը, զորս ի մօտոյ չօչափելու համար պէտք է միշտ ժողովրդեան մէջ քարոզիչներու ազդեցիկ խումբ մ'ունենալ, ամէն չարաթ հաղորդակցութեան մէջ ըլլալով կաթոլիկոսարանին հետ։

Ահաւասիկ այս է Հալէպ քաղաքը և մեր ազգայնոց արդի վիճակը. դպրոցներու մասին լռութեամբ անցանք, զի կամաչեմք ըսել թէ այսչափ դրամներուն մէջ դպրոցի բաժին չկայ, և դպրոցը ամէն տարի բացուելով, գոցուելով, երկու ամիս վերջը ուրիշի տնօրինութեամբ վերաբացուելով, հաստատ դրութիւն մը չունի։

Մ. ՔԱՋՈՒՆԻ

ԱԶԴ

Այս գիշեր ժամը 2ին Վսեմ. բրոֆ. Ճակրոս էֆ. Ճէմիրեան պիտի ճառախօսէ ի նպաստ երիտասարդաց Քրիստոնէական ընկերակցութեան Կ. Պոլսոյ Գուլվարտու Տոր. Տոպրաչեանի դպրոցին մէջ, նիւթն է «Բնութեան խոնարհագոյն արարածները»։

ՄԷԿ ԵՐԿՈՒ ՇԱԲԱԹԷՆ

Վ. Արսլանեան և եղբարց գրատունը պիտի սկսի թիւ առ թիւ ծախել Փարիզու հետեւեալ գլխաւոր թերթերը՝ Պոն մաչէի եւ Վէյսի գներէն աւելի ածան գներով. ԼԸ ԹԱՆ —ՖԻԿԱՐՕ—ՓԱՐԻ ԻԼԼԻՍՏՐԻ։

Վերջնոյս օրինակներն ի տես դրուած են մեր գրատան մէջ Զաքմաքճըար եօգուշ թիւ 51։

Կը խնդրուի որ փափաքողք հաճին կանխաւ իրենց հաւանութիւնը շնորհել, որպէս զի հարկ եղած յանձնարարութիւնքն ըստ այնմ լինին։ 1384

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Ընդ հովանաւորութեամբ Առաւար. Սենատին

9 Սենդ Վիքդուռա փողոց 9

Արհեստական ուսմանց տեւողութիւնն երկու տարի է։ Սակայն նախապատրաստական տարի մը, անհրաժեշտ այն օտարազգեաց համար որք ըստ բաւականին չեն գիտեր Ֆրանսերէնին, յատկացեալ է երիտասարդաց որոց նախնական կրթութիւնը չատ տարրական է։ Նուազագոյն տարիքն է 14։ Ցերեկեայ աշակերտք 600 Ֆրանք, գիշերօթիկ 1900 Ֆր։ Դիմել վարժարանին տնօրէնին։ 1230 12—24

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՒԽԹԱՍԱՐ ԿԻՒԼՏԷՍՏԷ

Ցօրինեաց ՄԻՔԱԷԼ ԷՖ. ԱԲԻՍԷԱՆ

կը պարունակէ թուրք ձեռագրին գրուած այլեւայլ մասիրեալ, փոխանակագիր, անպարտութիւն, պայմանագիր, փոխանորդագիր, իլտիսպէրը, ապերագիր, հնորհաւորագիր, հեռագիր, նամակ, պատուանունք և բազում հասցէներու ձեւեր։ Ընտիր կազմ և տպագրութիւն. գին 100 փարա, հինգ հատ աւելի առնողներու հարիւրին 25 զեղչ։ 1388

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Ի ՏՕՔԹ. Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆԷ

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են այն օգտաւատ գրքէն որ մեծ ընդունելութիւն գտած է հասարակութիւնէն և անհրաժեշտ է ամէն ընտանեաց այն անմիջական օգնութեան համար զոր կը մատուցանէ յանկարծական պատահարաց դէմ բժշկին հասնելէն յառաջ և առ հասարակ ամէն տեսակ հիւանդ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՊՐԷԶԻԼԻԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԲԷՐՆԱՄՊՈՒԿՈՅԻ

Արտօնեալ 1885 մայիս 25ի թիւ 1842 մնտնաւոր օրէնքով

Ի նպաստ ԲԷՐՆԱՄՊՈՒԿՈՅԻ ՆԱՀԱՆԳԱՑ մէջ 1871 սեպտ. 28էն ի վեր ազատ ծնած գերեաց զաւակներուն

Բերնամպուգայի Պրէզիլիական Մեծ Վիճակահանութեան չրջաբերութեան հանած 200,000 տոմսերուն ամբողջովին վաճառումն անոնար դատուած լինելով, Բերնամպուգայի Նահանգին Վսեմ. Կուսակալը 1887 օգոստոս 26 թուականի պաշտօնագրով որոշած և հրամայած է 1° թէ տոմսերուն բովանդակ թիւը պիտի իջուցուի 70,000ի (14էն 70,000) միայն (որոց 65,000ն արդէն ծախուած են) և հետեւաբար վիճակահանութեան յատակագիծը փոխուած է հետեւեալ կերպով. 2° թէ 1888 փետրուար 28ին պաշտօնապէս և ձեռնհաս իշխանութեան առջեւ տեղի ունենալիք վիճակահանութիւնը չկրնար յետաձգուիլ ոչ մէկ պատճառաւ. 3° թէ վիճակահանութեան կարելիութեան և բացարձակ կանոնաւորութեան համար հին տոմսերուն տեղ նոր տոմսեր տրուելու են։

Այս վիճակահանութիւն երաշխաւորեալ է Բերնամպուգայի Նահանգային Ժողովէն քուէարկեալ օրէնքով։

Շահուց վճարման համար հարկ եղած դրամագլուխն յանձնուած է Պրէզիլիոյ Ազգային Պանքային։ 6 առաջին դասաւոր բաժինները շահող 6 թիւերն պիտի հրատարակուին առ առաւելն 1888 մարտ 10ին Արեւելեան բոլոր լրագիրներուն մէջ, և վիճակահանութեան ընդհանուր և պաշտօնական ցուցակին Վիէննայի Մանիֆեստոր լը Շանս Իմենվերսելի 1888 ապրիլ 5ի թերթին մէջ, որ Եւրոպայի և Ասիոյ համար մեր միակ ներկայացուցիչն է։ Վիճակահանութեան պաշտօնական ցուցակը ծրարելու պիտի դրկուի բոլոր շահակիցներուն։ Միայն թէ շահողաց իսկ պիտի տրուի հեռագրաւ կամ մասնաւոր նամակաւ։ Շահերը պիտի վճարուին երբ շահող նոր տոմսերը ներկայացուին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ 1888 փետրուար 28ի			
1	բաժին	750,000	Ֆրանք
1	»	125,000	»
1	»	50,000	»
3	»	25,000	ական Ֆր.
12	»	12,500	» »
17	»	5,000	» »
38	»	2,500	» »
50	»	1,250	» »
80	»	500	» »
120	»	250	» »
700	»	125	» »
700	»	75	» »
7000	»	50	» »
8723	բաժին	1,952,500	Ֆրանք

Բերնամպուգայի մեծ վիճակահանութեան հին տոմսերէն ունեցող բոլոր անձինք կը հրաւիրուին, իրենց շահուն համար, հինները փոխել նորերուն հետ կարելի եղածին չափ չուտ. առ առաւելն 1888 յունվար 18|30էն առաջ։ Եւ եւրոպէ ըսել թէ փոխանակութիւնը տեղի պիտի ունենայ այն անձին քով ուր սկիզբ դրուած է հին տոմսն, առանց թուանշանաց նշանութեան Մեր թղթակիցը նոր տոմսերը պիտի յանձնէն հիներուն յանձնուելէն առ առաւելն 20 օր յետոյ։

Պարագ կը համարինք գիտել տալ թէ վիճակահանութիւնը փետրուար 28ին որոշուած է՝ փոխան ժամանակ տալու համար Եւրոպայոյ և Ասիոյ մէջ այս տոմսերուն կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է ինքնոյութիւն։

Այս արդիւնքը ձեռք բերելու համար, Շահերու թիւնս հաստատած է զանազան ակադեմներ որոց վճարմունք տեղի կ'ունենան տարեալ կամ նուազ մեքենաւոր ժամանակաց մէջ, ըստ բաղձանաց ապահովագրելոյն։

ՄԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 Ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 Ֆրանքի մուրհակի մը 10 թիւերով որոց ամէնն ալ հետզհետէ կը մասնակցին ամէն բաշխման, մինչեւ ամբողջովին վճարուելն 1000 Ֆրանքին։ Մարդ կրնայ ստորագրիլ այնչափ անգամ 1000 Ֆրանքնոց մուրհակի որչափ ամսական վճարէ մէկ Ֆրանքնոց։

5 Ֆրանքի ամսական բռիմ մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 Ֆրանքի ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ միմիայն 3000 Ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտատէրերու մը, որք կը մասնակցին ամէն վիճակահանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50,000 Ֆրանքի բաժնին։

Ի փոխարէն ամսական հինգ Ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան

1. 500 Ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տարիներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան մինչեւ ցվճարումն, կամ

2. 5000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա., կամ վերջապէս

3. 1000 Ֆրանքի, Հիմնադրի մուրհակի մէկ տասնեւրորդով։

Դան. Անցեալ տարեշրջանին մէջ հիմնադրի Մուրհակներն ստացան 80 Ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 Ֆրանք մէն մի թուղթի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 Ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը 500 Ֆրանքին վրայ, և տալով տոկոսներ որք երթալով կ'աճին մինչեւ վճարման օրը։

Դան. կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ։

Ի փոխարէն ամսական 10 Ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան.

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա. և Պարտութիւնի մը, կամ 1877ի Գոնէսի Ֆոնսիէն, կամ 1871ի Վիլլ տը Բառիէն, կամ Վիլլ տը Մասսիլիէ. (այս երեք արժեթուղթերը վճարելի են 400 Ֆրանքէն) կամ 1883ի Օպլիկասիոն Ֆոնսիէռէ մը 500 Ֆրանքոց, կամ վերջապէս

5000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա. և Բանասիրի պարտութիւնի մը, շրջաբերութիւն 1888ի։

Վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 Ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի։

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա. ինչպէս նաեւ 1879ի Ֆոնսիէռ կամ Գոմիւնալ Օպլիկասիոնի մը, վճարելի 500 Ֆրանքի, կամ վերջապէս Եբօդէքս Օպլիկասիոնի մը (Գրէտի Ֆոնսիէին հետ միացուած և 1000 Ֆրանքէն վճարելի)։

ՄԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնոյն մէջ, Մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան ամէն տարի յունվարին, ապրիլին, յուլիսին և հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 Ֆրանքէն և հոկտեմբերինն 500 Ֆրանքէն։—Ամսական բռիմները 2 Ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԵՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԻ, ապահովագրական ընկերութիւն մէ հաստատեալ ըստ հրամանագրոյն 1868, յունուար 22ի, և հետեւաբար կը գործէ ընդհանրութիւնամբ պետութեան։ Չիեմ լինելով շահադիտական կամ առեւտրական ոչ և է գործէ, ոչ և է վտանգի ենթակայ չէ։

Իւր գանձած գրամը ընկերութիւնը կը գործածէ պետական Արժէքներուց, Գանձոց թուղթերու, կամ պետութեան, քաղաքաց և նահանգաց երաշխաւորութիւնը կրող թուղթերու. այս գումարը բաւական է ապահովելու համար իւր շրջաբերութեան հանած բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ստանալու իւր ապահովագրութեանց ամբողջ գումարը։

Տեղեկութեանց և բանագրագրութեան համար դիմել տալ Պեսարոս էֆ. Ամպարձեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40, Պահչէ-Գալաս, Պոլիս։ 1081

L'AVENIR DES FAMILLES Լ'ԱՎԵՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԻ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅԱՆ

Ապահովագրական Փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխոց վերապահութեան համար 1880ին կազմեալ՝ ի Լիոն նոստար Միդիլիոս տը Պէլէոն սահացած պայմանագրով

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռէբիսպիք փողոց, 61—Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրեալ դրամագլուխը 55 միլիոն ֆրանք

Մինչեւ ցայսօր եղած վճարմունք են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վիճակահանութիւն՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորհուրդ. Պ. Հիվ. Էր., բժիշկ ի Լիոն, Նախագահ.
Պ. Ա.Լ.Էր., Նախկին անօրէն, հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն.
ՕՏԻՖԻԷ, Նախկին շահագայ չորրորդ շրջանակի ի Լիոն.
ՊՈՒՐ, հասարակաց ի Լիոն. ԳԼԷՍԱՐ կայուսածատեր ի Լիոն. ՄԱՆԴԵԼ, կայուսածատեր ի Լիոն. ՌՈԹ, հասարակաց ի Լիոն. ԺԷՆԷՆ, ի Լիոն Մ. Ժ. ԳԱԼԷՆ, հաշուակալ ի Լիոն, հաշուեքննիչ. Մ. Ա.Լ.Էր., տեսուչ պատուիրակ, ընդհանուր անօրէն։

Լ'ԱՎԵՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԻ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեան, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերադարձուել գրամագրուելն, կանխավճարներու հաւանականութեամբ։—Մուրհակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն միակ վճարի մը և թէ ամսական հաւասար վճարներու (կարելի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մէկ Ֆրանքէ սկսեալ)։ Ապահովագրեալներ ունինք որոնք մէկ Ֆրանք մը վճարած էին և երկու հարիւր Ֆրանք ստացած են։

Վճարմունք կը կատարուին վիճակահանութեամբ, որք երեք ամիսն անգամ մը տեղի կ'ունենան ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութեան վարչական խորհրդին և շահակիցներու, հաշուառան ոյժեպսի գործողութեամբ զրոս ամէն մարդ կրնայ ստուգել։

Ընկերութեան գործառնութիւնները պետք չէ շփոթել վիճակահանութեանց հետ ուր տոմսերը բնաւ արժէք չունին վիճակահանութենէն յետոյ։ Մեր մօտ, ընդհակառակն, ամէնուն ալ վճարմունքն ապահովեալ է, թիչ մը կանուչ կամ թիչ մը ուշ, ըստ դիպուածի։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ընկերութեանս գործառնութիւնքը բաղմագիսի են, ինչպես շարժական արժէքից և փոխ տրուած դրամագիսոց ապահովագրութիւն, կորուստեալ դրամագիսոյ մը վերադարձութիւն, նշանաբանութիւնք և Գլխավճարք փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և Ս.ամառականութեան մէջ գործածուած դրամագիսոց, Մանկանց համար Օժիտք, Հանդարտեան մնտուկ Ծերութեան համար, Եկեղեցու եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է ինքնոյութիւն։

Այս արդիւնքը ձեռք բերելու համար, Ընկերութիւնս հաստատած է զանազան ակադեմներ որոց վճարմունքը տեղի կ'ունենան տարեալ կամ նուազ մեքենաւոր ժամանակաց մէջ, ըստ բաղձանաց ապահովագրելոյն։

ՄԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 Ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 Ֆրանքի մուրհակի մը 10 թիւերով որոց ամէնն ալ հետզհետէ կը մասնակցին ամէն բաշխման, մինչեւ ամբողջովին վճարումն 1000 Ֆրանքին։ Մարդ կրնայ ստորագրիլ այնչափ անգամ 1000 Ֆրանքնոց մուրհակի որչափ ամսական վճարէ մէկ Ֆրանքնոց։

5 Ֆրանքի ամսական բռիմ մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 Ֆրանքի ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ միմիայն 3000 Ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտատէրերու մը, որք կը մասնակցին ամէն վիճակահանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50,000 Ֆրանքի բաժնին։

Ի փոխարէն ամսական հինգ Ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան

1. 500 Ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տարիներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան մինչեւ ցվճարումն, կամ

2. 5000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա., կամ վերջապէս

3. 1000 Ֆրանքի, Հիմնադրի մուրհակի մէկ տասնեւրորդով։

Դան. Անցեալ տարեշրջանին մէջ հիմնադրի Մուրհակներն ստացան 80 Ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 Ֆրանք մէն մի թուղթի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 Ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը 500 Ֆրանքին վրայ, և տալով տոկոսներ որք երթալով կ'աճին մինչեւ վճարման օրը։

Դան. կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ։

Ի փոխարէն ամսական 10 Ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան.

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա. և Պարտութիւնի մը, կամ 1877ի Գոնէսի Ֆոնսիէին, կամ 1871ի Վիլլ տը Բառիէն, կամ Վիլլ տը Մասսիլիէ. (այս երեք արժեթուղթերը վճարելի են 400 Ֆրանքէն) կամ 1883ի Օպլիկասիոն Ֆոնսիէռէ մը 500 Ֆրանքոց, կամ վերջապէս

5000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա. և Բանասիրի պարտութիւնի մը, շրջաբերութիւն 1888ի։

Վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 Ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի։

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Պակագին Ա. ինչպէս նաեւ 1879ի Ֆոնսիէռ կամ Գոմիւնալ Օպլիկասիոնի մը, վճարելի 500 Ֆրանքի, կամ վերջապէս Եբօդէքս Օպլիկասիոնի մը (Գրէտի Ֆոնսիէին հետ միացուած և 1000 Ֆրանքէն վճարելի)։

ՄԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնոյն մէջ, Մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան երեք ամիսն անգամ մը վճարակատարութեամբ։—Բռիմներն ամսական են և 2 Ֆրանքի. առ առաւելն կը պահանջուին մինչեւ 15 տարի. կը դադրին երբ մուրհակը վաստակի վճարակատարութեան մէջ։

ՄԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակագնոյն մէջ, մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան ամէն տարի յունվարին, ապրիլին, յուլիսին և հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 Ֆրանքէն և հոկտեմբերինն 500 Ֆրանքէն։—Ամսական բռիմները 2 Ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԵՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԻ, ապահովագրական ընկերութիւն մէ հաստատեալ ըստ հրամանագրոյն 1868, յունուար 22ի, և հետեւաբար կը գործէ ընդհանրութիւնամբ պետութեան։ Չիեմ լինելով շահադիտական կամ առեւտրական ոչ և է գործէ, ոչ և է վտանգի ենթակայ չէ։

Իւր գանձած գրամը ընկերութիւնը կը գործածէ պետական Արժէքներուց, Գանձոց թուղթերու, կամ պետութեան, քաղաքաց և նահանգաց երաշխաւորութիւնը կրող թուղթերու. այս գումարը բաւական է ապահովելու համար իւր շրջաբերութեան հանած բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ստանալու իւր ապահովագրութեանց ամբողջ գումարը։

Տեղեկութեանց և բանագրագրութեան համար դիմել տալ Պեսարոս էֆ. Ամպարձեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40, Պահչէ-Գալաս, Պոլիս։ 1081

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵՒՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԻՍՈՒԹՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընդարձակ առեւտուր գաւառաց հետ

Զինէ եւ ձաւայէ ուղղակի բերուցած

Գերբնաիր եւ ամենն նուազակի յարմար թէյեր

ԳՆԵՐ ՁԱՓԱԼԻՍԻ ԵՒ ՈՐՈՇԵՍԼ

Փարձը ամէն գովմամբ լաւագոյն պիտի հաստատէ հինգ տարիէ ի վեր սոյն վաճառատունը բրած ղոհղութիւնքն յամախորդները գոհացնելու համար։

Պահճէ Գաբու Ճէլալ պէյ խանի Դրան կից Թիւ 10

1000 65—78

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԱՔ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Գոռսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթխառն, թթուային, կազային. ամենազդու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամէն հիւանդութեանց։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱՑԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Գալվ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌՕՎԻՍ եւ ԲԵՌԴԻՖԻՖի, Ատա խան, 4, Մաքսի փողոց, Գալաթիա կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։

621

ՅՈՒԼԻՍ ԼԻՕԼԱՆՏ

ՇՈՓԵՆՄԱԲԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱԶԱՏԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բերուին Լիւբէքէն և Ռոթերդամէն.

Անուանք	Թիւնով	Անուանք	Թիւ
Ալբերտան	2500	Յովսէփեան	3700
Ալբատրոսեան	2500	Յովսեփեան	3700
Անատոլուսեան	2500	Ցերվեան	3700
Ալթենեան	2500	Իպերեան	3500
Ալարատեան	3700	Բրլերեան	3500
Գավարեան	6000	Լոգերեան	3500
Գուլկարեան	4000	Լեպրեան	2200
Գասթելեան	800	Լիկուրեան	2500
Սարբենեան	2000	Լիսոան	800
Ցուրոյ	700	Ամերիկայ	700
Էմիրշան	3700	Բերեան	3800
Յապեան	3700	Վալենեան	6800
Յուլերեան	3700	Զիրենեան	6800

Անոթաբերներ չունենալու նպատակ կունենայ Լիվրուլի ընդհանուր վաճառքով աստ դասաւ։

Ուղարկելու համար ուրիշ քաղաքներ

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել տալ՝ ԼՕՍԻՆԱՐՈՏ ԼՕՅՈՆԹԷՆ

Գրասենեակ

Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Գալաթիա.

Նաւատնաւք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյտաղ և ընկ. Լիվրուլ

Գրասենեակներ.

Կ. Պոլիս, Իստուարտ Լաֆոնդէն.
Ձիպրադար, Գ. Գ. Քարվար Նդրարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.
Մարդա, Ռ. Քամիլիերի.
Ներբա, Ս. Վօրդգօրայօ Որդիք և ընկ
Զմիւռնիա. Գ. Ռիդրէլ և ընկ.

546

Արտօնատէր Ս. ՏՈՒՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԳԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ

ԱՌԱՆՑ ՆԱԽՊԷՍ ԱՅՆԵԼԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մեքենաներն ի ԳԱԼԱԹԻԱ, Եփրեմ Գալաթրմի 120, Քարաքէօյի ապրիբրին դէմ. ի ԲԵՐԱ, Կալամա-Սերայի Խիսէին դէմ. ի ՊՈՒԼԻՕ, Մահմուտ փաշա, 70

Ուրիշ ամէն տեղ «Սինկէր»ի կարի մեքենային «Կեղծելը» միայն պիտի գտնէք։

ՎԱՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

(Շաբաթական) 1153

ՆՈՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ

(ԿՈԹԷՆ ԼԱԲՈՒՌԱՅ)

Ամերիկեան դրոշմիկ

Միմիայն 55 ղրշով — Միմիայն 55 ղրշով

Նիքէլեան ոսկեայ մեռապէ, մեքենաները պողպատէ, և բոպէները ցոյց տուող պաքով. ամրոյթիւնն ունի վերջին կատարելագործութիւններն որք ի կիր առնուած են թանկագին ժամացոյցներու վրայ։

Տօնական եղանակին համար յարմարագոյն ընծայ մ'է այս, ինչպէս և ամենայարմար ընծայն է

1888ի ԿՈՂԱՆԴԶԷՐԻ ՀԱՄԱՐ

Այս ժամացոյցը մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուին ԷՄ. Ճ. ՄԷՐՃԱՆՈՖ ի քով, Պոլիս, Պահճէ-Գափու, Մէյտանճիք փողոց թիւ 54 և 56, զարդ եղիւնց քանի մը վաճառականներու քով և ի Գալաթիա Ս. Զախարովիչ և ընկ. քով, Վիսվատ փողոց, թիւ 16։

1335 2—25

Զերմանէս կը յանձնարարենք մեր ընթերցողաց գործածել Հէնրի Միւռի Օշարանն, բուժելու համար իրենց ջղային հիւանդութիւնները, գլխու պտոյտները, քնաստութիւնները, ջղային ցնցումներն եւն։

Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամէն դեղատանց մէջ։ Կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Գալաթիա մեծ փողոց։ 776

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Զալաթ իա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ածան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քոռսէներ, օձոտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բաղմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամէնքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և Եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով դրկուի։

Զը հաւնուած ապրանքները եւս կ'առնուին և ստակը եւս կը տրուի զեղջելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ԵՐԿԱԹԻ ԲԷԲԴՈՆԱՏ

ՌՈՊԷՆԻ

ԲՈՒՆ ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ ՋՈՒՐ ԴԻՒՐԱՄԱՐՄԵԼԻ

Որ յառաջ կուգայ մսին մնուցիչ տարրին եւ երկաթին բաղադրութենէն։

Շատ զօրեղ ախորժաբեր դեղ մ'է, եւ գերազանցապէս կազդուրիչ։

Բէքրանոթ ոը Ֆէռն, կերակրոց հետ խառնուելով, չտարրալուծուիր, ինչպէս կը լինին միւս երկաթախառն պատրաստութիւնները։

Ո՛չ պնդութիւն, ո՛չ ալ լուծում կը պատճառէ և որովհետեւ մարսուելու համար մեծ աշխատութեան պէտք չունի, երբէք ստամոքսի ծանրութիւն չպատճառեր։

ԲԷԲԴՈՆԱՏ ՏԷ ՖԷՌ

կը տրուի կաթիլ առ կաթիլ։

Մէկ անգամուն 10էն 20 կաթիլ իւրաքանչիւր ճաշի ատեն, ոևէ հեղուկի կամ կերակուրի մէջ։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցը, Մեծ փողոց Գալաթիայ, 35, կայսրական Պէշիքթաշի թրամուէյին։ Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամէն լաւ դեղարանաց մէջ։ 25—26

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵԱԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1887, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒՆԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44
Գում-գապու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53
Եէնի-գապու	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5	5 29	6 2	6 31	6 57
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Յամանթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	...	9	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	7 3
Սէտի—գուլէ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 8
Մագրիգիւղ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	...	10 46	...	11 45	...	2 24	...	3 24	4 21	...	5 23	...	6 25	...	7 20
Ա.Յ Մթենանոց	...	7 33	...	8 30	9 4	9 25	...	10 55	...	11 55	...	2 33	...	...	4 30	...	5 32	...	6 35	...	7 29
Քիւչիւք Զէք	...	...	...	...	9 14	...	...	...	...	12 3	...	...	...	...	...	...	...	...	6 43	...	...
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒԶԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՆԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41
	Առաւօտ											Իրիկուն								
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Զէք	...	6 40	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 2	...
Ա.Յ Մթենանոց	6 20	6 49	...	7 45	...	8 40	...	...	9 48	...	11 10	...	1 40	...	...	...	...	4 47	...	5 49
Մագրիգիւղ	6 31	6 59	7 27	7 55	8 23	8 51	...	...	9 58	...	11 20	...	1 49	...	2 50	...	...	4 57	...	5 59
Սէտի—գուլէ	6 43	7 11	7 39	8 8	8 35	9 4